Τ.Ε.Ι. ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΣΕΥΠ

ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕ ΘΕΜΑ

«ΣΤΑΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΤΟΠΙΚΗΣ ΚΟΙΝΩΝΙΑΣ ΓΙΑ ΤΟ ΚΕΝΤΡΟ ΚΡΑΤΗΣΗΣ ΜΕΤΑΝΑΣΤΩΝ ΠΑΡΑΝΕΣΤΙΟΥ»

Δωματά Μαρία

Ρούσσου Δέσποινα

Επιβλέπων: Βάντσης Δμήτριος

-Ηράκλειο, 2017-

TEI OF CRETE
SCHOOL OF HEALTH AND WELFARE SERVICES

DEPARTMENT OF SOCIAL WORK

THESIS

«BEHAVIOR AND PERCEPTIONS OF LOCAL SOCIETY FOR THE RESERVATION CENTER OF PARANESTI'S IMMIGRANTS»

Domata Maria

Roussou Despoina

Supervisor: Vantsis Dimitrios

-Heraklion, 2017-

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Ο σκοπός της παρούσας έρευνας είναι η διερεύνηση των στάσεων και των αντιλήψεων της τοπικής κοινωνίας του Παρανεστίου Δράμας, αναφορικά με την λειτουργία του κέντρου κράτησης παράτυπων μεταναστών στην περιοχή τους. Χρησιμοποιείται ποσοτική προσέγγιση και συλλογή των δεδομένων μέσω ερωτηματολογίου. Τα ευρήματα της έρευνας έδειξαν ότι οι κάτοικοι είναι της άποψης ότι πρέπει να υπάρχουν τέτοια κέντρα κράτησης, αλλά όχι κοντά στο χώρο διαμονής τους. Επίσης οι κάτοικοι εξέφρασαν ότι ενοχλούνται σε έναν μέτριο βαθμό από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή τους, αν και πριν την εγκατάσταση είχαν αρνητικότερη στάση, δηλώνοντας ότι σε μικρό βαθμό έχει αλλάξει η στάση τους. ΟΙ κάτοικοι εκφράζουν την άποψη ότι η παρουσία του κέντρου κράτησης επηρεάζει σε μικρό βαθμό την οικονομική ζωή και τον τουρισμό στην περιοχή.

Λέξεις – Κλειδιά:

Μετανάστευση, κέντρα κράτησης μεταναστών, απόψεις κατοίκων

ABSTRACT

The purpose of this research is to investigate the attitudes and perceptions of the local community of Paranesti, Drama regarding the operation of the detention center for illegal immigrants in their area. The survey was conducted following the quantitative approach with data collection through a questionnaire. The findings of the survey have shown that residents believe that there should be such detention centers, but not close to their place of residence. In addition, the residents said they were, to some extent, disturbed by the existence of the immigration detention center in their area, although their attitude was more negative before setting up, and expressed their opinion that their attitude has changed to a small extent. The residents are of the opinion that the presence of the detention center has little impact on economic life and tourism in the area.

Keywords:

Immigration, immigration detention centers, residents' views

Πίνακας Περιεχομένων

ΠΕΡΙΛΗΨΗ 3
ABSTRACT 4
Ευρετήριο πινάκων 7
Ευρετήριο εικόνων - διαγραμμάτων 9
ΕΙΣΑΓΩΓΗ 10
ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Θεωρητικό Μέρος 12
Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή στη μετανάστευση 12
Εισαγωγή 12
1.1 Αποσαφήνιση των όρων 12
1.1.1 Μετανάστευση 12
1.1.2 Ορισμοί μετανάστη, Πρόσφυγα και Αλλοδαπού, μόνιμος και προσωρινός, εσωτερικός και εξωτερικός 13
1.2 Ιστορική αναδρομή 17
1.3 Αιτίες μετανάστευσης 20
1.4 Συνέπειες για την χώρα προορισμού 23
Κεφάλαιο Δεύτερο: Η μετανάστευση στην Ελλάδα 25
2.1 Γενικά στοιχεία 25
2.1.1 Δημογραφικά Δεδομένα 27
2.2 Νομοθετικό πλαίσιο Ελλάδας 28
2.2.1 Δικαιώματα μεταναστών 28
2.2.2 Κέντρα κράτησης μεταναστών 31
2.2.3 Συνθήκες κέντρων κράτησης μεταναστών 32
Κεφάλαιο Τρίτο: Στάσεις και αντιλήψεις τοπικής κοινωνίας 34
Εισαγωγή 34
3.1 Δημιουργία στάσεων και αντιλήψεων 34
3.2 Στάσεις και αντιλήψεις που αφορούν στους μετανάστες 35
ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Ερευνητικό Μέρος 37
Κεφάλαιο 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ 37
Εισαγωγή 37
4.1 Σκοπός και Σημαντικότητα της Έρευνας 38
4.2 Ερευνητικά Ερωτήματα 38
4.3 Πληθυσμός – Δείγμα 39
4.4 Ερευνητικό Εργαλείο 39

4.5 Ερευνητική Διαδικασία 40
4.5.1 Είδος ερευνητικής προσέγγισης..... 40
4.5.2 Πιλοτική Δοκιμή 40
4.5.3 Εγκυρότητα – Αξιοπιστία..... 41
4.6 Περιορισμοί της έρευνας 42
Κεφάλαιο Πέμπτο: Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων της Έρευνας 43
5.1. Περιγραφή του δείγματος..... 43
5.2. Περιγραφική ανάλυση των απαντήσεων στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου. 46
Ερευνητικά ερωτήματα..... 60
Κεφάλαιο Έκτο: Συμπεράσματα και προτάσεις 69
Βιβλιογραφία 75
Ελληνόγλωσση 75
Ξενόγλωσση 79
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ερευνητικό Εργαλείο 82

Ευρετήριο πινάκων

Πίνακας Α-1: Μετανάστες διαμένοντες νόμιμα στην Ελλάδα 27

Πίνακας Α-2: Ελληνικό Θεσμικό Πλαίσιο 30

Πίνακας 1: Ηλικία ανά φύλο 43

Πίνακας 2 Εκπαίδευση 44

Πίνακας 3 Εκπαίδευση ανά φύλο 44

Πίνακας 4 Επάγγελμα 45

Πίνακας 5: Γνωρίζετε τι είναι το κέντρο κράτησης μεταναστών 46

Πίνακας 7: Η γνώμη που έχετε διαμορφώσει για τους μετανάστες προέρχεται από 47

Πίνακας 8:Θεωρείτε πως υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες; 48

Πίνακας 9: Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες; 49

Πίνακας 10: Θα χαρακτηρίζατε τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία ξενοφοβική 49

Πίνακας 11: Θεωρείτε πως οι Έλληνες είναι αρνητικά προκατειλημμένοι απέναντι στους μετανάστες 50

Πίνακας 12: Θεωρείτε πως η διαφορετική θρησκεία των μεταναστών παίζει ρόλο στη δημιουργία προκαταλήψεων 51

Πίνακας 13: Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας; . 51

Πίνακας 14: Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας; 52

Πίνακας 16: Θα προτιμούσατε το κέντρο κράτησης μεταναστών να βρισκόταν σε κάποια απομονωμένη περιοχή μακριά από το Παρανέστι; 54

Πίνακας 17: Έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης της περιοχής; 54

Πίνακας 18: Αν έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες του κέντρου κράτησης, πόσο συχνή είναι ή ήταν η επαφή σας; 55

Πίνακας 19: Πως θα χαρακτηρίζατε την επαφή σας 55

Πίνακας 20: Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας; 57

Πίνακας 21: Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου; 58

Πίνακας 22: Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών 59

Πίνακας 23-α: Πιστεύετε πως οι συμπολίτες σας έχουν αρνητική στάση απέναντι στους μετανάστες του κέντρου κράτησης της περιοχής σας;..... 59

Πίνακας 24 Mann-Whitney U τεστ για έλεγχο συσχέτισης φύλου με απαντήσεις στο αν ενοχλούνται από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης 61

Πίνακας 25 Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας με απαντήσεις στο αν ενοχλούνται από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης 62

Πίνακας 26-α Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης μόρφωσης με στάσεις 62

Πίνακας 26-β Kruskal Wallis Test - Mean Rank - για έλεγχο συσχέτισης μόρφωσης με στάσεις 63

Πίνακας 27: Mann-Whitney U τεστ για έλεγχο συσχέτισης φύλου με απαντήσεις σχετικά με την αύξηση της εγκληματικότητας..... 64

Πίνακας 28α: Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας με σχετικά με την αύξηση της εγκληματικότητας 64

Πίνακας 28β: Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας με σχετικά με την αύξηση της εγκληματικότητας – Μέση διάταξη 65

Πίνακας 29: Spearman's rho τεστ συσχέτισης μεταξύ ενόχλησης από την ύπαρξη του κέντρου και απόψεων περί αύξησης της εγληματικότητας. 65

Πίνακας 30: Mann-Whitney U για έλεγχο συσχέτισης φύλου με απαντήσεις σχετικά με επιπτώσεις στον τουρισμό της περιοχής. 66

Πίνακας 31: Kruskal Wallis Test και Μέση διάταξη για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας και απόψεων περί επίδρασης του κέντρου στον τουρισμό 66

Πίνακας 32: Kruskal Wallis Μέση διάταξη για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας-εκπαίδευσης και απόψεων περί βοήθειας του κέντρου στην οικονομική ανάπτυξη..... 68

Ευρετήριο εικόνων - διαγραμμάτων

Διάγραμμα Α: Είδη ξένων ατόμων στην Ελλάδα 16

Εικόνα 1: Η μετανάστευση στην Αρχαία Ρώμη (λόγω πολεμικών συγκρούσεων) 18

Εικόνα 3: Αιτίες της μετανάστευσης 20

Εικόνα 3: Χώρες προτίμησης για μετανάστευση 23

Εικόνα 4: Περιοχές προτίμησης των Ελλήνων μεταναστών 25

Διάγραμμα Β: Χώρες προέλευσης εγκατασταθέντων στην Ελλάδα με ξένη υπηκοότητα κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή 2011 26

Διάγραμμα 1 Εκπαίδευση ανά φύλο 45

Διάγραμμα 2: Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν τα κέντρα κράτησης μεταναστών 47

Διάγραμμα 3: Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες; 49

Διάγραμμα 4: Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας; 57

Διάγραμμα 5: Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου; 58

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η παρούσα εργασία εστιάζει στη δημιουργία και λειτουργία κέντρου κράτησης μεταναστών στο Παρανέστι της Δράμας, μεταξύ των άλλων περιοχών στην Ελλάδα όπου υπάρχουν παρόμοια κέντρα κράτησης. Διερευνά και προβάλει τις ιδιαίτερες απόψεις των κατοίκων της περιοχής αυτής αναφορικά με τους μετανάστες, την παρουσία τους εκεί και τις συνέπειες τις οποίες, κατά τη γνώμη τους πάντα, έχουν επιφέρει στην περιοχή τους. Η βιβλιογραφία είναι πλούσια σε έρευνες και μελέτες οι οποίες πραγματεύονται το θέμα της μετανάστευσης και των μεταναστών. Το ερευνητικό πεδίο της μετανάστευσης είναι πολύπλευρο και προσφέρει πολλαπλά επίπεδα ανάλυσης. Έχουν διερευνηθεί διάφορες ερωτήσεις στον τομέα ρίζες της μετανάστευσης και μεταναστευτικές ροές, τη μεταναστευτική εργασία και την κοινωνικοπολιτισμική προσαρμογή των μεταναστών (Κάθε μία από αυτές τις περιοχές μπορεί να αναλυθεί σε διαφορετικά επίπεδα και με διαφορετικά εργαλεία και απαιτεί ατομική προσοχή (Olson και Zanna, 2003:134). Οι πτυχές της μετανάστευσης παραμένουν ο τελικός στόχος της θεωρητικής μετανάστευσης (Οι περισσότερες εκτιμήσεις εκτιμούν ότι η έρευνα για τη μετανάστευση είναι ελλιπής (Schwarzer, 2003:234). Στον τομέα των ερευνητικών παραγόντων της μετανάστευσης υπάρχουν σήμερα ποικίλα θεωρητικά μοντέλα ή προοπτικές που χρησιμοποιούν ποικίλες έννοιες, παραδοχές, πλαίσια και επίπεδα ανάλυσης (Banks, 2000:89). Επειδή στην πλειονότητα τους αυτά τα θεωρητικά μοντέλα αναπτύχθηκαν από συγκεκριμένες εμπειρικές παρατηρήσεις, συχνά αναπτύσσονταν μεμονωμένα και είναι χωρισμένα από πειθαρχικά όρια (Γαλάνης, 2003Q176). Οι Βαλασσά, Γιαννέλη και Κουβέλη, (2010, 129) ασχολήθηκαν με τη σύγχρονη μετανάστευση και την εξήγηση των αιτιών της. Παρόλο που αυτές οι θεωρητικές προσεγγίσεις προσφέρουν διαφορετικές υποθέσεις, δεν χρειάζεται να είναι θεωρούνται αποκλειστικές αλλά ως συμπληρωματικές. Οι Βαγενά (2012:39) και Μοσχοπούλου (2005:81) μελετούν τα αποτελέσματα της μετανάστευσης στις χώρες υποδοχής. Οι Wallerstein (2014:20), Zelinsky (2001:229) και Zimmermann (2004:198) ασχολούνται με την αντιμετώπιση των μεταναστών από τους κατοίκους των περιοχών στις οποίες είτε φιλοξενούνται είτε εγκαθίστανται μόνιμα.

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στο να παρουσιάσει τις απόψεις των κατοίκων του Παρανεστίου Δράμας για την λειτουργία του τοπικού κέντρου κράτησης. Τα

ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θέτονται προς επεξεργασία και απάντηση είναι εάν έχουν οι κάτοικοι του Παρανεστίου αρνητική στάση απέναντι στη λειτουργία του Κέντρου Κράτησης Μεταναστών, εάν υπάρχει προκατάληψη από τους κατοίκους Παρανεστίου πως θα αυξηθεί η εγκληματικότητα στην περιοχή, εάν θεωρούν οι κάτοικοι του Παρανεστίου Δράμας πως η κράτηση μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης επηρεάζει αρνητικά την οικονομική κατάσταση της περιοχής και τέλος εάν θεωρεί η τοπική κοινωνία πως οι μετανάστες μπορούν να συνεισφέρουν στην ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας. Σε αυτή την εργασία, προσθέτουμε στη βιβλιογραφία με διάφορους τρόπους. Πρώτον, διευρύνονται οι πληροφορίες των κατοίκων μιας χώρας υποδοχής για τη μετανάστευση. Δεύτερον, παρουσιάζονται οι απόψεις των ίδιων των κατοίκων για το συγκεκριμένο φαινόμενο και τις επιπτώσεις που αυτό έχει στην περιοχή τους. Τρίτον, η εμπειρική μας έρευνα βασίζεται σε πιο συγκεκριμένες απαντήσεις της έρευνας από ό, τι έχουν χρησιμοποιηθεί προηγουμένως και φανερώνει πόσο είναι αναγκαία η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε σχέση με τους μετανάστες και κατ’ επέκταση την λειτουργία του κέντρου κράτησης μεταναστών.

Η δομή της εργασίας έχει ως εξής. Στην κεφάλαιο ένα παρουσιάζεται η έννοια της μετανάστευσης, γίνεται μια σύντομη ιστορική αναδρομή του φαινομένου και αναφέρονται τόσο οι αιτίες όσο και οι επιπτώσεις τις οποίες έχει για τη χώρα υποδοχής. Στο δεύτερο κεφάλαιο γίνεται μια περιγραφή της μετανάστευσης στην Ελλάδα και των κέντρων κράτησης στα οποία εκείνοι φιλοξενούνται. Στο τρίτο κεφάλαιο γίνεται λόγος για τις στάσεις και τις αντιλήψεις τις οποίες διαμορφώνει η τοπική κοινωνία έναντι των μεταναστών. Ακολουθεί το μεθοδολογικό πλαίσιο, η παρουσίαση των αποτελεσμάτων της έρευνας και τα συμπεράσματα τα οποία εξήχθησαν.

ΕΝΟΤΗΤΑ Α: Θεωρητικό Μέρος

Κεφάλαιο Πρώτο: Εισαγωγή στη μετανάστευση

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί παρουσιάζεται και αναλύεται το φαινόμενο της μετανάστευσης. Επίσης, παρουσιάζονται οι έννοιες του πρόσφυγα, του αιτούντος άσυλο και του αλλοδαπού. Γίνεται ιστορική αναδρομή στη μετανάστευση, διερευνούνται τα αίτια της και οι συνέπειες οι οποίες προκύπτουν για τις χώρες προορισμού

1.1 Αποσαφήνιση των όρων

1.1.1 Μετανάστευση

Το φαινόμενο της μεταναστευτικής κίνησης απασχολεί τον ελληνικό λαό πιο έντονα τα τελευταία χρόνια, καθώς το θέμα της μετανάστευσης έχει γίνει κομμάτι του κάθε Έλληνα και θέμα συζήτησης σε κάθε μικρή ή μεγάλη περιοχή της Ελλάδας. Αυτό συμβαίνει διότι η είσοδος μεταναστών επηρεάζει άμεσα τους γηγενείς, εφόσον αλλάζουν και τα δικά τους μέχρι πρότινος δεδομένα. Προκειμένου να γίνει καλύτερη κατανόηση της έννοιας της ακολουθεί σχετική διαδικασία αποσαφήνισης του όρου μετανάστευση.

Με τον όρο μετανάστευση εννοούμε «την μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου ή κοινωνικής ομάδας. Ο κυριότερος λόγος της μετανάστευσης είναι η αναζήτηση εργασίας και η οικογενειακή επανένωση» (ΕΚΚΕ, 2005:67). «Άλλοι λόγοι που οδηγούν κάποια άτομα στην εγκατάλειψη της χώρας προέλευσης, σχετίζονται με την εμπόλεμη κατάσταση στην οποία βρίσκεται η χώρα τους, καθώς και με πολιτικούς, εθνικούς και θρησκευτικούς λόγους. Πολλές φορές η εγκατάλειψη της χώρας προέλευσης δεν είναι εκούσια, αλλά πραγματοποιείται κατόπιν ασκήσεως βίας και δίωξης» (ΕΚΚΕ, 2008:7).

Σύμφωνα με την Διεθνή Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Εργαζομένων Μεταναστών και των Μελών των Οικογενειών τους (1990:35), ως μετανάστευση ορίζεται η διαδικασία εκείνη όπου «το άτομο εγκαταλείπει την εστία του και μετακινείται προς άλλες χώρες και τόπους αναζητώντας μια καλύτερη τύχη τόσο για τον ίδιο όσο και για την οικογένεια του, εάν και εφόσον διαθέτει».

Ο Αλεξιάς (2011:87) υποστηρίζει πως μετανάστευση είναι «το φαινόμενο κατά το οποίο παρατηρείται μαζική έξοδος του πληθυσμού από μια συγκεκριμένη χώρα και είσοδος του σε κάποια άλλη». Στην έρευνα τους οι Βαλασσά, Γιαννέλη και Κουβέλη (2010:123) διαπιστώνουν πως «η μετανάστευση ενδέχεται να είναι είτε εθελούσια είτε ακούσια, υπακούοντας στις επιταγές της κατάστασης η οποία επικρατεί στην περιοχή αναχώρησης». «Τα άτομα αποφασίζουν να φύγουν για τους δικούς τους προσωπικούς λόγους το καθένα και αυτό δημιουργεί το φαινόμενο της μετανάστευσης το οποίο έχει παγκόσμιες διαστάσεις» αναφέρει χαρακτηριστικά η Βαγενά, (2012:98) .

Ένας εννοιολογικός ορισμός για τη μετανάστευση, που της αποδίδει τεχνικά χαρακτηριστικά, είναι ο δξής: *«Μετανάστευση είναι η μόνιμη ή προσωρινή μεταβολή του τόπου εγκατάστασης ενός ατόμου, μιας ομάδας ή ενός κοινωνικού συνόλου. Ως συνεχής ροή προσώπων από και προς μια περιοχή η μετανάστευση είναι μια από τις τρεις βασικές δημογραφικές διαδικασίες. Είναι η διαδικασία εκείνη που συνεπάγεται τη μηχανική ή τεχνική ανανέωση και φθορά ενός πληθυσμού».* (Τσαούσης, 1991, οπ. αν στο Μπάγκαβος & Παπαδοπούλου).

Από τα παραπάνω γίνεται κατανοητό πως όλοι οι συγγραφείς καταλήγουν ότι η μετανάστευση είναι ένα φαινόμενο με παγκόσμιες πια διαστάσεις και αφορά τη μετακίνηση του πληθυσμού προς μια καινούρια πατρίδα και νέα δεδομένα στη ζωή των μεταναστών. Οι μετακινήσεις των πληθυσμών γίνονται είτε εθελούσια, είτε αναγκαστικά, λόγω γενικότερων κοινωνικών, οικονομικών και πολιτικών ανακατατάξεων σε διάφορες περιοχές της υφηλίου.

1.1.2 Ορισμοί μετανάστη, Πρόσφυγα και Αλλοδαπού, μόνιμος και προσωρινός, εσωτερικός και εξωτερικός

Από πάντα η ελληνική κοινωνία απασχολούταν με την έννοια του μετανάστη και του πρόσφυγα. Η σημερινή κοινωνία όμως, είναι πλέον περισσότερο συνηθισμένη στις έννοιες αυτές, κυρίως από τα μέσα μαζικής ενημέρωσης, αλλά και από τις

συζητήσεις των ντόπιων, καθώς τα μεταναστευτικά ρεύματα με χώρα υποδοχής την Ελλάδα, έχουν αυξηθεί με ραγδαίους ρυθμούς. Είναι συχνό στο φαινόμενο αυτό να υπάρχει σύγχυση μεταξύ των συγκεκριμένων εννοιών, διότι οι έννοιες χρησιμοποιούνται από διάφορους φορείς εναλλακτικά. Για την καλύτερη κατανόηση των στόχων της παρούσας εργασίας θα ακολουθήσει μια σύντομη διαδικασία διαχωρισμού τους, η οποία παρουσιάζεται επίσης στο διάγραμμα 1.

Ως *μετανάστης* ορίζεται το άτομο εκείνο που « αφήνει τη μόνιμη κατοικία του προς εξεύρεση κάποιας άλλης» (Γαλάνης, 2003:234). Σύμφωνα με τα Ηνωμένα Έθνη μετανάστης είναι «το άτομο το οποίο διαβιώνει εκτός των συνόρων της χώρας στην οποία είτε γεννήθηκε είτε έχει την εθνικότητα της για διάστημα μεγαλύτερο των δώδεκα μηνών». Ο ορισμός αυτός αναφέρεται φυσικά στους διεθνείς μετανάστες (Trimikliniotis, 2014:276).

Μετανάστες δεν γίνονται τα άτομα μόνο για οικονομικούς λόγους. Λόγοι μετανάστευσης είναι οι ελκυστικές επαγγελματικές προτάσεις, οι επιστημονικές έρευνες, οι σπουδές στο εξωτερικό, ο γάμος μεταξύ δυο ανθρώπων διαφορετικής προέλευσης ακόμα και η προσωπική επιλογή για ένα νέο ξεκίνημα σε μια άλλη χώρα.

Σύμφωνα με τη Σύμβαση για το Καθεστώς των Προσφύγων του 1951 και το Πρωτόκολλο του 1967 για τους πρόσφυγες, ως *πρόσφυγας* ορίζεται «το άτομο το οποίο βρίσκεται εκτός των συνόρων της χώρα του και θέλει να παραμείνει εξαιτίας του φόβου διωγμών αναφορικά με τη θρησκεία, τα πολιτικά πιστεύω, της φυλής ή της εθνικότητας του. Το άτομο δεν μπορεί να λάβει προστασία από τη χώρα του ή δεν το επιθυμεί για τους δικούς του λόγους» (Βαγενά, 2012:37).

Συνήθως, *πρόσφυγες* είναι οι «πληγέντες από πολέμους ή πολιτικές διώξεις». Δεν λαμβάνουν αυτόματα την ιδιότητα του πρόσφυγα σε μια χώρα αλλά κάνουν αίτηση για άσυλο η οποία εφόσον ελεγχθεί και εγκριθεί τους παραχωρεί το δικαίωμα νόμιμης παραμονής στη χώρα» (Trimikliniotis, 2014:279).

Ως *αλλοδαπός* ορίζεται το άτομο «το οποίο διαμένει σε κάποια συγκεκριμένη χώρα και δεν έχει γεννηθεί εκεί αλλά ανήκει είτε στην ομάδα των μεταναστών είτε στην ομάδα των προσφύγων» (Γετίμης και Πετρινιώτη, 2003:123). Ωστόσο, δεν χαρακτηρίζεται αλλοδαπός κάποιος ο οποίος έχει πολιτογραφηθεί στη χώρα προορισμού.

Αυτό βέβαια εξαρτάται από δίκαιο της κάθε χώρας. Στην Ελλάδα όπου ισχύει το λεγόμενο «δίκαιο του αίματος» (juris sanguinis) περί υπηκοότητας, Έλληνας είναι κάποιος αρκεί να έχει γονέα Έλληνα. Στις ΗΠΑ ισχύει το «δίκαιο του εδάφους» (juris terris) όπου είσαι Αμερικανός εάν γεννήθηκες απλά στη χώρα.

Επίσης, σύμφωνα με τον Γεωργογιάννη (2002:321), ως «αλλοδαποί ορίζονται οι Έλληνες ομογενείς του εξωτερικού οι οποίοι, ωστόσο, δεν διαθέτουν την ελληνική υπηκοότητα για τους δικούς τους λόγους». Ο συγγραφέας αναφέρεται σε δεύτερης και τρίτης γενιάς Αμερικανούς πολίτες. Αναφορικά με την Ελλάδα, ο παραπάνω ορισμός ισχύει μόνο για τους Έλληνες άρρενες τρίτης και πλέον γενιάς.

Ως *μόνιμος μετανάστης* ορίζεται «το άτομο το οποίο εγκαταλείπει τη περιοχή της μόνιμης κατοικίας του, είτε ηθελημένα είτε ακούσια, προς αναζήτηση καινούριας χώρας ή περιοχής κατοικίας στην οποία περιοχή σκοπεύει να παραμείνει μόνιμα» (Γκόβαρης, 2012:198).

Ως *προσωρινός μετανάστης* ορίζεται «το άτομο το οποίο εγκαταλείπει τη μόνιμη περιοχή της κατοικίας του προς αναζήτηση νέας περιοχής ή χώρας στην οποία περιοχή ή χώρα σκοπεύει να παραμείνει για ένα συγκεκριμένο χρονικό διάστημα και έπειτα θα επιστρέψει στο τόπο αναχώρησης του» (Γκόβαρης, 2012, σ.200).

Ως *εσωτερικός μετανάστης* ορίζεται « το άτομο το οποίο μετακινείται εντός της χώρας στην οποία έχει γεννηθεί ή πολιτογραφηθεί ως μόνιμος πολίτης της» (Δημουλάς και Παπαδοπούλου, 2004:287)

Ως *εξωτερικός μετανάστης* ορίζεται «το άτομο το οποίο δεν ανήκει στους μόνιμους πολίτες της χώρας» (Δημουλάς και Παπαδοπούλου, 2004:289).

Συνήθως, στους εσωτερικούς μετανάστες ανήκουν τα άτομα τα οποία μετακινούνται σε άλλη περιοχή για να βρουν εργασία. Επίσης, στην ομάδα αυτή ανήκουν και οι αποσπασμένοι αστυνομικοί, στρατιωτικοί και εκπαιδευτικοί (Γαλάνης, 2003:67).

Διάγραμμα Α: Είδη ξένων ατόμων στην Ελλάδα

Πηγή: Γεωργογιάννης (2002)

Είναι κατανοητό πως υπάρχει διαφορά στους παραπάνω χαρακτηρισμούς η οποία έγκειται κυρίως στο γεγονός του κινήτρου και του τρόπου αποχώρησης των ατόμων από τις μόνιμες εστίες τους. Πρέπει να σημειωθεί πως είναι σαφώς προτιμότερη η επιλογή της εθελούσιας και οργανωμένης μετακίνησης των πληθυσμών από την άτακτη, ανοργάνωτη και παράνομη είσοδο τους στις άλλες χώρες, καθώς όπως είναι φυσικό να υπάρξουν λιγότερες δυσκολίες κατά την μεταφορά και την είσοδο στην χώρα υποδοχής. Στη δεύτερη περίπτωση, υπάρχει τουλάχιστον η δυνατότητα του ελέγχου και της γνώσης αναφορικά με τον αριθμό των ατόμων και των στοιχείων τους. Αυτό κάνει πιο ευχερή τον έλεγχο τους από την χώρα υποδοχής

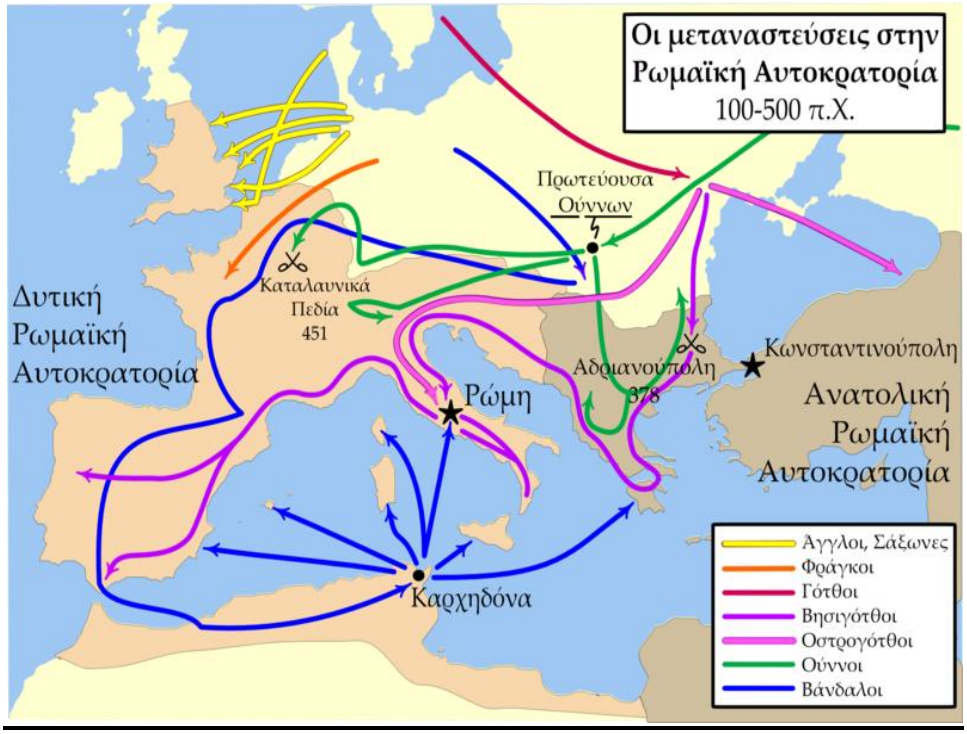
1.2 Ιστορική αναδρομή

Η μετανάστευση δεν είναι κάτι καινούριο στις μέρες μας ή απόρροια του σύγχρονου τρόπου ζωής. Είναι ένα φαινόμενο το οποίο δημιουργήθηκε σχεδόν ταυτόχρονα με την αρχή της ύπαρξης του ανθρώπου. Παρακάτω ακολουθεί μια προσπάθεια παράθεσης της μετανάστευσης *με βάση κάποιες από τις περιόδους στις οποίες παρατηρήθηκε εντονότερο το φαινόμενο***.** Φυσικά, ο ακριβής καθορισμός της αρχής της μετανάστευσης είναι εξαιρετικά δύσκολος και υπολογίζεται στις απαρχές της ανθρωπότητας.

Αρχαίος Κόσμος

Υπάρχουν πολλά παραδείγματα από την Αρχαία Ελλάδα και την Αρχαία Ρώμη (όπως φαίνεται και στην εικόνα 1) στα οποία παρατηρούνται μετακινήσεις πληθυσμών από τόπο σε τόπο. Η πιο γνωστή μεταναστευτική δραστηριότητα του αρχαίου ελληνικού κόσμου είναι οι αποικίες. Επρόκειτο, ουσιαστικά, για μαζική μετακίνηση πληθυσμών από τις πόλεις–κράτη της Αθήνας, της Σπάρτης και άλλων μεγάλων πόλεων. Τα άτομα αναχωρούσαν για την καινούρια τους πατρίδα με τη θέληση τους και η όλη διαδικασία ήταν απόλυτα οργανωμένη και προγραμματισμένη. Η κίνηση αυτή αποσκοπούσε στην εξεύρεση και κατοχή νέων εδαφών τα οποία θα προσέφεραν στη μητρική πόλη – κράτος νέες πηγές πρώτων υλών *(*Λυκίδη, 2015:100*).*

Εικόνα 1: Η μετανάστευση στην Αρχαία Ρώμη (λόγω πολεμικών συγκρούσεων)

Πηγή: Λυκιδη (2015:102)

Υπερατλαντική Μετανάστευση

Μετά την ανακάλυψη της ηπείρου, από τον Χριστόφορο Κολόμβο, η οποία αργότερα έλαβε το όνομα Αμερική, άρχισαν να παρατηρούνται μεταβολές και αλλαγές στη σύνθεση και τις αποφάσεις των τότε δυνατών χωρών. Η Αγγλία, η Γαλλία, η Πορτογαλία και η Ισπανία συνειδητοποίησαν πρώτες τα οφέλη και τα πλεονεκτήματα τα οποία θα είχαν από τα καινούρια αυτά εδάφη. Κατέστρωσαν σχέδια και στρατηγικές και κατέληξαν να αποστέλλουν μαζικά πολίτες τους οι οποίοι τα κατοικούσαν. Η σημερινή σύνθεση του πληθυσμού ολόκληρης της αμερικάνικης ηπείρου είναι αποτέλεσμα της συγκεκριμένης μετανάστευσης των λαών αυτών οι οποίοι με τις ασθένειες που ξεκλήρισαν ολόκληρους τους γηγενείς πληθυσμούς, τα όπλα τα οποία ήταν πολύ ισχυρότερα από αυτά των ιθαγενών και τους οποίους αποδεκάτισαν και τις συγκεκριμένες μεθόδους γενοκτονίας ιθαγενών –ειδικά στη Β.

Αμερική και όχι μόνο κατάφεραν να έχει η Αμερικάνικη ήπειρος τη σημερινή της εικόνα. (Apter, 2010:36).

Βιομηχανική επανάσταση

Με την εμφάνιση της Βιομηχανικής Επανάστασης άρχισε να αλλάζει η σύνθεση του πληθυσμού του εσωτερικού, χωρών όπως οι ΗΠΑ και η Αγγλία. Τα άτομα τα οποία διαβίωναν σε αγροτικές περιοχές, άρχισαν να συρρέουν στα μεγάλα αστικά κέντρα. Σκοπός τους ήταν να «εγκαταλείψουν τη δυσκολία του βιοπορισμού μέσω των γεωργικών δραστηριοτήτων και να μετατραπούν σε εργάτες στα διάφορα μεγάλα εργοστάσια τα οποία φάνταζαν δελεαστικά την εποχή εκείνη και να γνωρίσουν τη ζωή αλλά και τις δυσκολίες του αστού της εποχής εκείνης» (Banks, 2001:134).

Παγκόσμιοι πόλεμοι

Και ο Πρώτος Παγκόσμιος Πόλεμος αλλά και ο Δεύτερος αποτέλεσαν σταθμό στην ιστορία της μετανάστευσης των λαών. Αρχικά, έχοντας παραδειγματιστεί και προσπαθώντας να διδαχθούν από τα λάθη τα οποία έγιναν κατά τη διάρκεια του Πρώτου Παγκοσμίου Πολέμου, χώρες όπως οι Ηνωμένες Πολιτείες της Αμερικής φοβούμενες ότι θα μείνουν χωρίς εργατικά χέρια φρόντισαν να προσελκύσουν άτομα για εργασία στην αρχή του Δευτέρου Παγκοσμίου πολέμου. Ωστόσο, ο μεγαλύτερος αντίκτυπος στο φαινόμενο της μετανάστευσης έγινε φανερός μετά το τέλος των πολέμων και των εχθροπραξιών. Την εποχή εκείνη, τη δεκαετία του 40, «παρατηρούνται μαζικές μετακινήσεις πληθυσμών από χώρες οι οποίες επλήγησαν σοβαρά από τους πολέμους», ανάμεσα τους και η Ελλάδα, προς χώρες όπως οι ΗΠΑ και η Αυστραλία (Banks, 2001:142).

Είναι φανερό πως η μετανάστευση είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με τη ζωή και την πορεία του ανθρώπου. Δεν είναι αποκλειστική προτίμηση και χαρακτηριστικό κάποιου συγκεκριμένου λαού, κάποιας θρησκείας ή έστω κάποιου πολιτικού καθεστώτος αλλά αφορά τα άτομα στο σύνολο τους. Διαφοροποιείται απλά στο κίνητρο, το χρόνο, την έκταση και τη γεωγραφική περιοχή (σχολιασμός των ερευνητών).

1.3 Αιτίες μετανάστευσης

Προκειμένου το άτομο να εγκαταλείψει τη μόνιμη κατοικία του και να αναζητήσει νέα σε κάποια άλλη περιοχή της χώρας του ή σε κάποια άλλη χώρα ή ακόμα και σε μια νέα ήπειρο πρέπει να συντρέχουν λόγοι, οι οποίοι είναι άλλοτε σοβαροί και επιτακτικοί και άλλοτε λιγότερο πιεστικοί και επικίνδυνοι. Συνοπτικά οι αιτίες της μετανάστευσης φαίνονται στην παρακάτω εικόνα.

Εικόνα 3: Αιτίες της μετανάστευσης

Πηγή: Lazaridis, (2012:57)

Οι πολεμικές συρράξεις ή εμφύλιοι πόλεμοι και οι μάχες οι οποίες γίνονται σε μια χώρα ή σε μια περιοχή της συγκεκριμένης χώρας αποτελούν την κύρια αιτία που αναγκάζουν τα άτομα να την εγκαταλείψουν για να επιβιώσουν. Τις περισσότερες φορές οι αποφάσεις αυτές είναι εντελώς βιαστικές και βεβιασμένες. Τα άτομα αναχωρούν βιαστικά έχοντας μαζί τους» ελάχιστα υπάρχοντα, συνήθως χρήματα και κάποια τιμαλφή, μερικά ελαφρά κειμήλια και λίγο ρουχισμό, εάν βέβαια δεν έχουν ήδη καταστραφεί από ενδεχόμενη έκρηξη ή δεν έχουν λεηλατηθεί» (Lazaridis, 2012:57).

Όπως και στη περίπτωση των πολέμων έτσι και στην περίπτωση φυσικών καταστροφών (natural disasters), σεισμών, πυρκαγιών, πλημμυρών, τυφώνων, το άτομο αναγκάζεται να εγκαταλείψει τη μόνιμη κατοικία του για να ξεκινήσει τη διαδικασία εξεύρεσης μιας άλλης σε ένα ξένο προς αυτόν μέρος. Αυτό συμβαίνει

συνήθως είτε επειδή υπάρχει ολική καταστροφή της περιοχής που την καθιστά μη κατοικήσιμη, είτε επειδή η περιοχή μετά από μια φυσική καταστροφή κατατάσσεται αυτόματα σε επικίνδυνη, για φόβο παρόμοιου φυσικού φαινομένου στο μέλλον. Και πάλι, η διαδικασία αναχώρησης είναι εξαιρετικά σύντομη και η δυνατότητα διατήρησης περιουσιακών στοιχείων είναι είτε εξαιρετικά μικρή είτε μηδαμινή (ΟΗΕ, 2012:26-28)

Δεν ανήκουν όλα τα άτομα μιας κοινωνίας ή μιας χώρας αντίστοιχα στην ίδια θρησκεία ούτε έχουν τις ίδιες θρησκευτικές αντιλήψεις και απόψεις. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου υπάρχει σεβασμός στις θρησκευτικές προτιμήσεις του κάθε ατόμου, το οποίο είναι ελεύθερο να πιστεύει είτε στην θρησκεία μέσα στην οποία γεννήθηκε είτε την θρησκεία την οποία επέλεξε είτε εάν το επιθυμεί να μην ακολουθεί κάποια θρησκεία (freedom of religion). Για παράδειγμα το άτομο είναι ελεύθερο να είναι Μουσουλμάνος ή Βουδιστής ή ακόμα και άθεος αν αυτή είναι η τελική του προτίμηση, στα πλαίσια της ανεξιθρησκείας η οποία είναι ένα παγκόσμιο φαινόμενο. Υπάρχουν, ωστόσο και χώρες ή κρατίδια, όπως Σαουδική Αραβία, Συρία, Αφγανιστάν και Βόρεια Κορέα, στα οποία η ελευθερία στην θρησκευτική ζωή και στη θρησκευτική λατρεία είναι έννοιες ανυπόστατες στην κοινωνία τους. Δηλαδή, «οι πολίτες των συγκεκριμένων χωρών και κρατιδίων είναι εξαναγκασμένοι να ακολουθούν την επίσημη θρησκεία του κράτους που ανήκουν», κατευθυνόμενοι προς την θρησκεία που λατρεύουν ήδη οι οικογένειες τους. Κάθε άλλη επιλογή έχει απαγορευτεί αυστηρά και η όποια ανυποταξία τιμωρείται αυστηρά και επιφέρει μέγιστες ποινές στο άτομο (Olson & Zanna, 2003).

Ομοίως, με την περίπτωση της απαγόρευσης της θρησκείας είναι και η περίπτωση της ελευθερίας της πολιτικής ιδεολογίας (political believe). Δεν ανήκουν όλα τα άτομα μιας κοινωνίας ή μιας χώρας αντίστοιχα στην ίδια πολιτική παράταξη ούτε έχουν τις ίδιες πολιτικές αντιλήψεις και απόψεις. Στις περισσότερες χώρες του κόσμου υπάρχει σεβασμός στις πολιτικές προτιμήσεις του κάθε ατόμου, το οποίο είναι ελεύθερο να πιστεύει είτε στην πολιτική ιδεολογία μέσα στην οποία γεννήθηκε είτε την πολιτική παράταξη την οποία επέλεξε είτε εάν το επιθυμεί να μην ακολουθεί κάποια συγκεκριμένη. Για παράδειγμα το άτομο είναι ελεύθερο να είναι Κομμουνιστής, Φιλελεύθερος ή ακόμα και να μην αναμιγνύεται και να μην έχει καμία πολιτική προτίμηση. Υπάρχουν, ωστόσο και χώρες ή κρατίδια, όπως στην Ανατολική Αφρική, την Βόρεια Κορέα και το Τουρκμενιστάν, στα οποία η ελευθερία

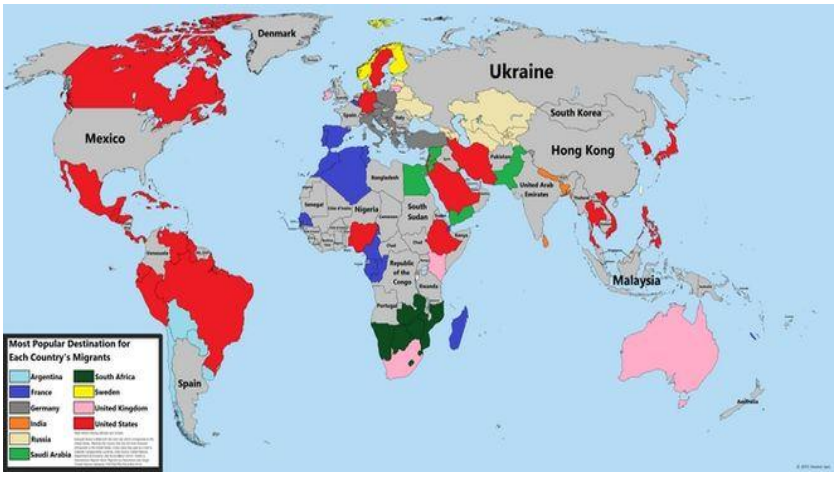
στην πολιτική ζωή και στην εκδήλωση της είναι έννοιες ανυπόστατες στην κοινωνία τους. Δηλαδή, οι πολίτες των συγκεκριμένων χωρών και κρατιδίων είναι εξαναγκασμένοι να ακολουθούν το επίσημο πολιτικό καθεστώς του κράτους. Κάθε άλλη πολιτική επιλογή απαγορευτεί αυστηρά και η όποια ανυποταξία τιμωρείται αυστηρά και επιφέρει βαρύτατες ποινές στο άτομο (Olson & Zanna, 2003).

Τα οικονομικά προβλήματα μιας χώρας και η γενικότερη οικονομική κατάσταση της είναι ένας ακόμα σοβαρότατος λόγος για να αναγκάσει ένα άτομο να εγκαταλείψει τη μόνιμη κατοικία του προς εξεύρεση μιας άλλης σε ένα άγνωστο για εκείνον μέρος. Το συγκεκριμένο φαινόμενο είναι σύνηθες να παρατηρείται στις αρχές και κατά τη διάρκεια μιας οικονομικής ύφεσης ή αλλιώς οικονομικής κρίσης (financial crisis). Όσο τα ταμειακά αποθέματα του κράτους μειώνονται τόσο ελαχιστοποιούνται οι διάφορες κρατικές παροχές προς τους πολίτες του αναφορικά στην υγεία ή στην παιδεία. Κατά αυτό τον τρόπο η ποιότητα ζωής μειώνεται και το άτομο νιώθει να ασφυκτιά και βασανίζεται από την έλλειψη της. Συνεπώς αναγκάζεται να αναζητήσει καλύτερες και αξιοπρεπέστερες συνθήκες διαβίωσης σε άλλες χώρες και κράτη, είτε γνώριμα είτε άγνωστα σε αυτό (OHE, 2012:5)

Υπάρχουν αναπτυσσόμενες χώρες των οποίων ο ρυθμός ανάπτυξης είναι εξαιρετικά χαμηλός καθώς βίωσαν μια έντονη οικονομική κρίση, με χαρακτηριστικό παράδειγμα τα κράτη της πρώην ΕΣΣΔ. Το επίπεδο διαβίωσης των πολιτών των χωρών αυτών είναι χαμηλό όπως και οι μισθοί και οι παρεχόμενες από το κράτος συντάξεις. Επίσης, το επίπεδο στην ποιότητα των παρεχόμενων υπηρεσιών υγείας και της παιδείας είναι χαμηλό. Οι κάτοικοι των χωρών αυτών συγκρίνοντας το δικά τους δεδομένα με τις συνθήκες διαβίωσης και το επίπεδο αμοιβών των ανεπτυγμένων και αναπτυσσόμενων χωρών αποτολμούν να εγκαταλείψουν το μόνιμο τόπο διαβίωσης τους για να ξεκινήσουν τη διαδικασία «εξεύρεσης μιας καλύτερης εργασίας, οικίας και ποιότητας ζωής», κατά τη γνώση την οποία έχουν τη δεδομένη στιγμή, στην καινούρια χώρα (Schwarzer, 1993:112).

Στην παρακάτω εικόνα 3 φαίνονται παραστατικά οι προτιμήσεις των διαφόρων λαών αναφορικά με τις χώρες τις οποίες διαλέγουν να μεταναστεύσουν. Παρατηρείται πως οι ΗΠΑ προτιμώνται κυρίως από τους Λατινοαμερικάνους και τα άτομα από τη Μέση Ανατολή.

Εικόνα 3: Χώρες προτίμησης για μετανάστευση

Πηγή: Oikonomidoy (2010:45)

1.4 Συνέπειες για την χώρα προορισμού

Κάθε μορφή αλλαγής και κάθε είδος μεταβολής επιφέρει συνέπειες. Κατά αυτό τον τρόπο και η μετακίνηση λαών και ομάδων ατόμων από τόπο σε τόπο και από χώρα σε χώρα δε μπορεί παρά να είχε επιπτώσεις για τον τόπο προορισμού των ατόμων αυτών.

Σε κάποιες περιπτώσεις. όταν οι κάτοικοι μιας περιοχής ή μιας χώρας έρχονται σε επαφή με άλλα άτομα διαφορετικών χωρών τότε δίνεται η δυνατότητα στους πρώτους να διευρύνουν τους ορίζοντες τους. Ένα παράδειγμα δίνει ο Spyrou, (2009), σε μελέτη στην Κύπρο εξερευνώντας απόψεις παιδιών Ελληνοκυπρίων για Ασιάτισσες οικιακές βοηθούς. Από τη μια πλευρά οι ντόπιοι μπορούν να έρθουν σε επαφή με καινούρια στοιχεία, με διαφορετικά έθιμα και παραδόσεις και νέες ενδιαφέρουσες πληροφορίες για την θρησκεία, την γλώσσα, τον τρόπο ζωής, ακόμα και για την κουζίνα των νέων αυτών κατοίκων. Έτσι, η δυνατότητα συνύπαρξης ατόμων από διαφορετικές κουλτούρες και κοινωνίες, σε περιπτώσεις που είναι ιδιαίτερα στενή, μπορεί να οδηγήσει σταδιακά στην μείωση του ποσοστού των προκαταλήψεων και της ρατσιστικής εχθρότητας. Οι πολίτες της χώρας υποδοχής σταδιακά βεβαιώνονται ότι το καινούριο στοιχείο στη χώρα τους δεν είναι αναγκαστικά εχθρικό και επικίνδυνο Από την άλλη, πολλές φορές ενδέχεται να

«υπάρχει ένα είδος καμουφλάζ των ρατσιστικών στάσεων στο όνομα του Έθνους», με τρόπο ώστε οι αλλοδαποί εργαζόμενοι «να αποτελέσουν απειλή για τη συνοχή, την ενότητα και την ουσία της εθνικής συλλογικότητας, περισσότερο όταν μπαίνουν στον οικείο χώρο της κατοικίας». (Spyrou, 2009:256).

Σε μια πολυπολιτισμική κοινωνία έχουν τη δυνατότητα να λάβουν φωνή και υπόσταση και μειοψηφικές ομάδες, οι οποίες έως εκείνη τη χρονική στιγμή σιωπούσαν και κρατούσαν είτε κρυφή την παρουσία τους είτε κρατούσαν χαμηλούς τόνους φοβούμενοι τις διάφορες αντιδράσεις των υπολοίπων μελών της εκάστοτε κοινωνίας. Αυτό δε σημαίνει απαραίτητα πως το άτομο θα απωλέσει πλήρως την εθνική του ταυτότητα, αντιθέτως, είναι ένα ισχυρό κίνητρο για να την διατηρήσει και να την βελτιώσει. Τα άτομα της χώρας υποδοχής έχουν την δυνατότητα να έρθουν σε στενή επαφή με άλλες χώρες και πολιτισμούς, για πολλούς από τους οποίους δεν είχαν σχηματίσει προσωπική άποψη. «Τα καινούρια άτομα σε μια κοινωνία δίνουν την δυνατότητα, τέλος, στα μέλη της να βελτιώσουν την κριτική τους σκέψη και την κατανόηση τους» (Δημητριάδης & Τσακαλωφάς, 2004: 12),.

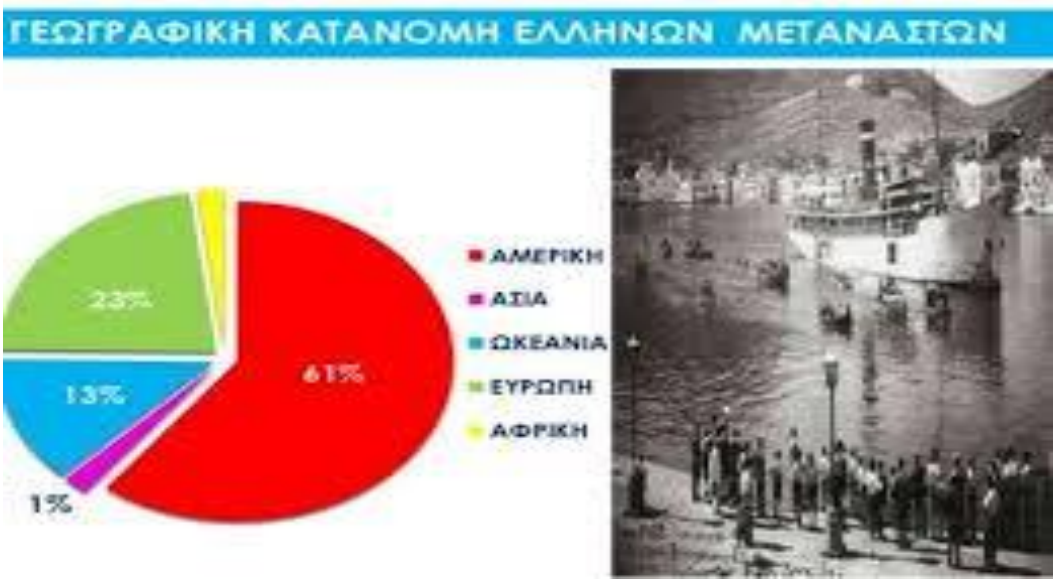
Κεφάλαιο Δεύτερο: Η μετανάστευση στην Ελλάδα

2.1 Γενικά στοιχεία

Το φαινόμενο της μετανάστευσης είναι παρόν σχεδόν σε όλες τις χώρες της υφηλίου. Κάποιες από αυτές λειτουργούν ως πομποί, με άλλα λόγια στέλνουν πληθυσμό σε άλλες χώρες (συνήθως είναι οι οικονομικά εξαθλιωμένες χώρες ή αυτές στις οποίες συνέβη κάποιο αναπάντεχο φυσικό γεγονός ή πολεμική σύρραξη). Κάποιες άλλες λειτουργούν αποκλειστικά ως δέκτες, με άλλα λόγια δέχονται άτομα (συνήθως είναι οι οικονομικά δυνατές και ανεπτυγμένες χώρες της Δύσης). Κάποιες τρίτες χώρες, τέλος, έχουν διπλή λειτουργία, στέλνουν άτομα στις οικονομικά εύρωστες χώρες και παράλληλα δέχονται άτομα από φτωχότερες χώρες.

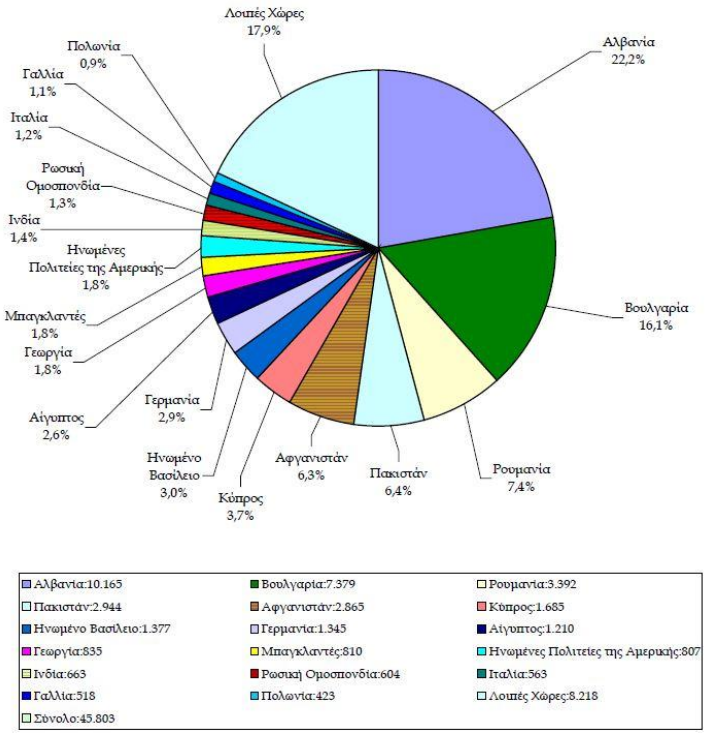
Η Ελλάδα ανήκει στην τρίτη ομάδα των χωρών οι οποίες έχουν διπλή ιδιότητα. Η χώρα άρχισε να εξάγει μαζικά άτομα με τη λήξη του δευτέρου παγκοσμίου πολέμου, ο οποίος είχε καταστροφικές συνέπειες για την Ελλάδα και το επίπεδο διαβίωσης των κατοίκων της. Τα άτομα έφευγαν για τις χώρες του Βορρά προς εξεύρεση καλύτερων συνθηκών διαβίωσης όπου έβρισκαν εργασία ως εργάτες σε βιομηχανίες, τις περισσότερες φορές. Χώρες στις οποίες κατευθύνονταν οι Έλληνες ήταν η Αγγλία, η Γερμανία, η Γαλλία και το Βέλγιο. Επίσης, ένας μεγάλος αριθμός επέλεξε τις ΗΠΑ και την Αυστραλία. Έλληνες οικονομικοί μετανάστες εντοπίζονται επίσης στην Νότιο Αφρική και τη Μέση Ανατολή (εικόνα 4). Οι περισσότεροι από τους μετανάστες έμειναν μόνιμα στους τόπους προορισμού τους και δημιούργησαν τους Έλληνες της δεύτερης και τρίτης γενιάς. Κάποιοι από αυτούς επαναπατρίστηκαν σε μεγάλη ηλικία, έχοντας πάρει πλέον σύνταξη και κάποιοι άλλοι αφού κατάφεραν να αποταμιεύσουν ένα κεφάλαιο επέστρεψαν στη βάση τους. «Μετά το 2008 και την εμφάνιση της παγκόσμιας οικονομικής κρίσης οι Έλληνες άρχισαν να γίνονται ξανά μετανάστες επιλέγοντας σχεδόν τις ίδιες χώρες όπως και τις δεκαετίες του εξήντα και του εβδομήντα» (Segall κ συν, 2006, σ.125).

Εικόνα 4: Περιοχές προτίμησης των Ελλήνων μεταναστών

Πηγή:Μοσχοπούλου, (2005)

Διάγραμμα Β: Χώρες προέλευσης εγκατασταθέντων στην Ελλάδα με ξένη υπηκοότητα κατά το τελευταίο έτος πριν την Απογραφή 2011

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία της Ελλάδας (2011)

Θα μπορούσε να ισχυριστεί κάποιος ότι η Ελλάδα, ανήκοντας στην τρίτη ομάδα των χωρών οι οποίες έχουν διπλή ιδιότητα, δεν είναι μεν από τις χώρες που

έχουν αβάσταχτα προβλήματα επιβίωσης, λόγω πολέμων, ή άλλων έκρυθμων καταστάσεων, αλλά έχει βέβαια δεχτεί τις συνέπειες μια ισχυρότατης οικονομικής ύφεσης, με τεράστιες περικοπές μισθών και συντάξεων. Δεν ανήκει στις χώρες οι οποίες μάχονται να κρατήσουν τα σύνορα τους κλειστά προς τις ροές των μεταναστών, αλλά στις χώρες οι οποίες, έχοντας ελάχιστα εφόδια και περιορισμένους πόρους, προσπαθούν να διατηρήσουν το βιοτικό επίπεδο των πολιτών τους αξιοπρεπές και παράλληλα να δώσουν καταφύγιο στους εκατομμύρια νέους μετανάστες.

2.1.1 Δημογραφικά Δεδομένα

Στις μέρες μας πια η Ελλάδα έχει μεταβληθεί σε μια πολυπολιτισμική χώρα και οι πόλεις και η επαρχία της σε πολυπολιτισμικές κοινωνίες. Σε όλη την ελληνική επικράτεια, ακόμα και σε απομακρυσμένα χωριά, συναντώνται άτομα τα οποία δεν είναι ελληνικής καταγωγής.

Ο παρακάτω πίνακας με στοιχεία της Ελληνικής Στατιστικής Αρχής παρουσιάζει τις μειονότητες οι οποίες διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα.

Πίνακας Α-1: Μετανάστες διαμένοντες νόμιμα στην Ελλάδα

ΕΘΝΙΚΟΤΗΤΑ	ΠΛΗΘΥΣΜΟΣ
Αλβανοί	1.0000.000
Πολωνοί	78.000
Ρώσοι, Ουκρανοί, Μολδαβοί	38.000
Άραβες	120.000
Ασιάτες (Φιλιππίνες, Ταϋλάνδη)	20.000
Ινδοί – Πακιστανοί	18.000
Βούλγαροι - Ρουμάνοι	40. 000

Πηγή: Εθνική Στατιστική Υπηρεσία Ελλάδος

Όπως γίνεται φανερό και από τα δεδομένα του πίνακα η πλειοψηφία των νόμιμων μεταναστών στην Ελλάδα είναι οι Αλβανοί. Υπήρξε ζήτημα αναφορικά με

τους ισχυρισμούς κάποιων αλβανικής καταγωγής ατόμων ότι είναι Βορειοηπειρώτες προκειμένου να έχουν καλύτερη μεταχείριση και να απολυόσουν ιδιαίτερα προνόμια. Σύμφωνα με τον Παρούτσα (2013:145), οι ελληνικής καταγωγής υπήκοοι Αλβανίας έχουν το δικαίωμα να μείνουν μόνιμα στην Ελλάδα, αντίθετα με τους παράνομα εισερχόμενους Αλβανούς, των οποίων επιδιώκεται ο επαναπατρισμός. Σε παρόμοια κατεύθυνση κινήθηκαν ορισμένοι από τους πολίτες της πρώην ΕΣΣΔ, οι οποίοι απέκτησαν βίζα ως ομογενείς από τη Ρωσία. Οι μετανάστες Ασιατικής καταγωγής απασχολούνται κυρίως ως βοηθητικό προσωπικό και οι Κινέζοι έχουν αρχίσει να έχουν σημαντική επιχειρηματική δραστηριότητα. Οι Ινδοί – Πακιστανοί – Άραβες απασχολούνται σε υποβαθμισμένες και χειρωνακτικές εργασίες.

2.2 Νομοθετικό πλαίσιο Ελλάδας

2.2.1 Δικαιώματα μεταναστών

Η μετανάστευση και οι μετανάστες δεν ανήκουν στα σπάνια φαινόμενα για την Ελλάδα. Αντίθετα, η χώρα έχει δεχθεί, αλλά και έχει αποχαιρετήσει επίσης, ένα μεγάλο αριθμό μεταναστών για ένα πολύ μεγάλο χρονικό διάστημα. Ωστόσο, η κατάσταση άρχισε να γίνεται πιο έντονη και πιεστική για την Ελλάδα μετά το 1990 και την διάλυση της πρώην ΕΣΣΔ και της πρώην Γιουγκοσλαβίας.

«Το κύμα των ατόμων από τις συγκεκριμένες χώρες, το οποίο επιθυμούσε να εισέλθει στη χώρα ήταν εξαιρετικά μεγάλο. Η ελληνική κυβέρνηση αναγκάστηκε να λάβει μέτρα προκειμένου να διασταυρώσει ποιοι εκ των αιτούντων μεταναστών δικαιούνται τα οφέλη που απορρέουν της εγκατάστασης στη χώρα» (Βαγενά, 2012:78).

Από το Ελληνικό Σύνταγμα για όλους τους πολίτες, όπως είναι (Βαγενά, 2012:78):

1. ελευθερία ανάπτυξης της προσωπικότητας, άρθρο 5
2. προσωπική ελευθερία, άρθρο 6
3. παροχή δικαστικής προστασίας, αρθρα 7, 8,20
4. δικαίωμα στο οικιακό άσυλο, άρθρο 9
5. δικαίωμα αναφοράς στις αρχές, άρθρο 10
6. θρησκευτική ελευθέρια, άρθρο 12

7. δικαίωμα στην ελευθερία της έκφρασης, άρθρο 14
8. απόρρητο της αλληλογραφίας, άρθρο 15
9. δικαίωμα της προστασίας στην εργασία, άρθρο 22

Τη Σύμβαση των Ηνωμένων Εθνών, όπως είναι (Βαγενά, 2012:79):

1. δικαίωμα εισόδου και εξόδου από το κράτος καταγωγής τους, άρθρο 8
2. δικαίωμα στη ζωή, άρθρο 9
3. απαγόρευση βασανιστηρίων και απάνθρωπής μεταχείρισης, άρθρο 10
4. απαγόρευση δουλείας, άρθρο 11
5. ελευθερία σκέψεως, συνείδησης και θρησκείας, άρθρο 12
6. δικαίωμα ελευθερίας της γνώμης χωρίς παρέμβαση, άρθρο 13
7. απαγόρευση παράνομης παρέμβασης στην ιδιωτική ζωή, οικογένεια και κατοικία, άρθρο 14
8. δικαίωμα στην προστασία της ιδιοκτησίας, άρθρο 15
9. ελευθερία και προσωπική ασφάλεια του ατόμου, άρθρο 16
10. δικαίωμα του ατόμου όταν στερείται την ελευθερία για ανθρώπινη μεταχείριση, σεβασμό στην αξιοπρέπεια και στην πολιτιστική του ταυτότητα, άρθρο 17.
11. ίση μεταχείριση με τους υπηκόους του κράτους ενώπιον των δικαστηρίων, άρθρο 18
12. απαγόρευση ομαδικών μέτρων απέλασης, άρθρο 22
13. αναγνώριση παντού ως προσώπου ενώπιον του νόμου, άρθρο 24.

Την Ευρωπαϊκή Σύμβαση για τα Ανθρώπινα Δικαιώματα, όπως είναι (ΔΟΜ, 2014:38):

1. απαγόρευση διάκρισης ανάμεσα στους πολίτες και μη πολίτες εκάστοτε χώρας
2. σεβασμός των δικαιωμάτων του ατόμου

Την Σύμβαση της Γενεύης, όπως είναι (Bolten, 2013:50):

1. προστασία του διωκόμενου μετανάστη από απέλαση ή
2. από επαναπροώθηση του διωκόμενου μετανάστη στη χώρα του

Ο παρακάτω πίνακας παρουσιάζει τα δικαιώματα των μεταναστών στην Ελλάδα ακριβώς όπως τους παρέχονται από τους αντίστοιχους νόμους και τις νομικές διατάξεις.

Πίνακας Α-2: Ελληνικό Θεσμικό Πλαίσιο

Νόμος 1997	Νομιμοποίηση μεταναστών
Διάταξη 39 Ν.2910/2001	Ασφάλιση
Νόμος 57/1973	Κοινωνική προστασία
Νόμος Ν.3386/2005	Δωρεάν ιατρική και νοσοκομειακή περίθαλψη
Νόμος Ν.3386/2007	Εγγραφή των τέκνων τους στα δημόσια σχολεία

Πηγή: ΔΟΜ (2014:45)

Με το νόμο 1975/1991, καθορίζονται οι απαιτήσεις για την είσοδο αλλά και την παραμονή των μεταναστών στην Ελλάδα. Με το π.δ. 358/1997 ξεκίνησε η νομιμοποίηση μεταναστών οι οποίοι είχαν ελεγχθεί από τις ελληνικές αρχές και πληρούσαν τις προϋποθέσεις του νόμου. Σύμφωνα με το άρθρο 39 του νόμου Ν.2910/2001, «οι αλλοδαποί που διαμένουν μόνιμα την Ελλάδα ασφαλίζονται στους οικείους ασφαλιστικούς οργανισμούς και απολαμβάνουν των ιδίων ασφαλιστικών δικαιωμάτων με τους ημεδαπούς». Από το νόμο 57/1973 οι μετανάστες απολαμβάνουν και κοινωνική προστασία, όπως και οι Έλληνες πολίτες. Με το Ν.3386/2005 οι μετανάστες είχαν το» δικαίωμα της δωρεάν ιατρικής και νοσοκομειακής περίθαλψης στα δημόσια νοσοκομεία». Η διάταξη αυτή αφορούσε και τους μετανάστες οι οποίοι εντοπίζονταν να έχουν έρθει και να διαβιώνουν παράνομα στη χώρα. Με το Ν.3386/2005 έχουν επίσης το «δικαίωμα να εγγράφουν τα τέκνα τους στα δημόσια σχολεία της Ελλάδας, σε όλες τις βαθμίδες εκπαίδευσης». Με το νόμο 3838/2010 «τα παιδιά των μεταναστών τα οποία γεννήθηκαν στη χώρα έχουν το δικαίωμα στην ελληνική ιθαγένεια εφόσον και οι δύο γονείς τους διαμένουν νόμιμα στην Ελλάδα. Επίσης, δικαίωμα στην ελληνική ιθαγένεια έχουν τα παιδιά μεταναστών τα οποία δεν γεννήθηκαν στην Ελλάδα αλλά παρακολουθούν το ελληνικό σχολείο για έξι χρόνια και κατοικούν νόμιμα στη χώρα» (ΔΟΜ, 2014:51-53).

Η Διεθνής Σύμβαση του ΟΗΕ για τα Δικαιώματα του Παιδιού προστατεύει τους «ανήλικούς μετανάστες οι οποίοι είναι και ασυνόδευτοι στη χώρα». Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η καταδίκη της Ελλάδας το 2011 από το Δικαστήριο Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων για παράνομη κράτηση ασυνόδευτου ανήλικου μετανάστη στο κέντρο κράτησης της Παγανής στη Λέσβο (Wetherell και Potter, 2015:23).

2.2.2 Κέντρα κράτησης μεταναστών

Οι ροές των μεταναστών οι οποίοι συρρέουν στην Ελλάδα προκειμένου να καταφέρουν είτε να μείνουν στη χώρα είτε να αναχωρήσουν για κάποια άλλη παρουσιάζουν αυξητική τάση τα τελευταία χρόνια. Η δεύτερη περίπτωση είναι η επικρατέστερη επιλογή, δεδομένης της υφιστάμενης ελληνικής οικονομικής κατάστασης.

Ωστόσο, οι μετανάστες δεν έχουν την δυνατότητα να αναχωρήσουν άμεσα, είτε λόγω χρημάτων είτε λόγω νομικών και γραφειοκρατικών διατυπώσεων. Αναγκάζονται να παραμείνουν στη χώρα και σε συνθήκες χαμηλής ποιότητας διαβίωσης. Προκειμένου να τους υποστηρίξει το ελληνικό κράτος, έχοντας και την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Ένωσης, προχώρησε το 2010 στην κατάθεση ενός Σχεδίου Δράσης για τη Διαχείριση των Μεταναστευτικών Ροών. Επιπλέον, υιοθέτησε το Προεδρικό Διάταγμα 114/2010 με το οποίο ρυθμίσθηκε η μεταβατική διαδικασία ασύλου στην Ελλάδα. Με το νόμο 3907/2011 «αναμορφώνεται το σύστημα ασύλου και υποδοχής των μεταναστών». «Θεσπίζεται η Υπηρεσία Πρώτης Υποδοχής η οποία εποπτεύεται από το Υπουργείο Προστασίας του Πολίτη».

Οι στόχοι της συγκεκριμένης υπηρεσίας ήταν (Παπασιώπη-Πασιά, 2014:57):

1. «Υποδοχή αλλοδαπών παράνομα εισερχομένων στην Ελλάδα»
2. «Διασφάλιση αξιοπρεπών συνθηκών διαβίωσης τους για όσο καιρό είναι φιλοξενούμενοι»
3. «Εξακρίβωση των στοιχείων τους»
4. «Καταγραφή τους»
5. «Ιατρική εξέταση και εκτίμηση»
6. «Ψυχολογική υποστήριξη»

7. «Νομική ενημέρωση»
8. «Υποστήριξη ευάλωτων ατόμων, όπως παιδιά και ΑμεΑ ή θύματα βασανισμού».

Το 2013 άρχισε τη λειτουργία του το πρώτο Κέντρο Πρώτης Υποδοχής ΚΕ.Π.Υ.). Το άρθρο 110, Ν. 4172/2013 δίνει το δικαίωμα στα ΚΕΠΥ να ιδρύουν και να εποπτεύουν Δομές Φιλοξενίας για όσους ασυνόδευτους ανήλικους ζητούν άσυλο (Κατσώνης, 2016).

Τα κέντρα κράτησης μεταναστών στην Ελλάδα είναι (Κατσώνης, 2016):

1. Στη Σπάρτη Λακωνίας
2. Στο Μερσινίδι της Χίου
3. Στο Βαθύ της Σάμου
4. Στην Αμυγδαλέζα
5. Στο Ελληνικό
6. Στην Μονάδα Πέτρου Ράλλη στην Αθήνα
7. Στον Ασπρόπυργο
8. Στη Βένα
9. Στην Κομοτηνή της Ροδόπης
10. Στο Φυλάκιο
11. Στο Τυχερό
12. Στο Σουφλί
13. Στις Φέρρες του Έβρου
14. Στο Παρανέστι της Δράμας

2.2.3 Συνθήκες κέντρων κράτησης μεταναστών

Η άφιξη των μεταναστών στην Ελλάδα είναι ένα αναμφισβήτητο γεγονός, και με βάση το ισχύον δίκαιο η ελληνική κυβέρνηση έχει την υποχρέωση για την περίθαλψη και την διατήρηση της ασφάλειας και της αξιοπρεπούς διαβίωσης τους για όσο διάστημα παραμείνουν σε ελληνικό έδαφος. Για να καλύψει τις ανάγκες τους αυτές το κράτος προβαίνει σε ενέργειες όπως η δημιουργία κέντρων κράτησης σε διάφορες περιοχές της χώρας. Ωστόσο, οι συνθήκες διαβίωσης στα συγκεκριμένα κέντρα και το επίπεδο ποιότητας ζωής χρίζουν αξιολόγησης ως προς την

καταλληλότητά τους. Κατά τον σχεδιασμό των κέντρων κράτησης υπήρχε πρόβλεψη για το επίπεδο ποιοτικής διαβίωσης των μεταναστών οι οποίοι θα μεταφέρονταν στις εκεί εγκαταστάσεις. Η πραγματικότητα είναι εντελώς διαφορετική. Όπως αναφέρεται σε σχετική επίσημη έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη «οι συνθήκες κράτησης των μεταναστών αποκλίνουν εξαιρετικά από τις προβλεφθείσες κατά το σχεδιασμό του προγράμματος». Πιο συγκεκριμένα στην σχετική έκθεση περιλαμβανόταν οι παρακάτω αναφορές (Συνήγορος του Πολίτη, 2016:27):

1. «δεν τηρούνται τα προβλεπόμενα αναφορικά με τις προβλέψεις για θέρμανση και κλιματισμό στους χώρους οι οποίοι τους έχουν παραχωρηθεί»
2. «υπάρχει έλλειψη ζεστού νερού και αυτό μειώνει τα επίπεδα υγειινής, ιδιαίτερα κατά τους χειμερινούς μήνες»
3. «τα καταλύματα είναι ακατάλληλα για διαβίωση πολλών ατόμων, ιδιαίτερα τους καλοκαιρινούς μήνες»
4. «Η διατροφή δεν είναι η κατάλληλη και οδηγεί σε προβλήματα υγείας».
5. «η πρόσβαση σε εξωτερικούς χώρους είναι περιορισμένη»

Όπως επισημαίνουν οι Γιατροί Χωρίς Σύνορα (2016) όλα τα παραπάνω βλάπτουν την σωματική υγεία των φιλοξενούμενων μεταναστών και προκαλούν ασθένειες οι οποίες συχνά μεταδίδονται και φθάνουν σε επίπεδα επιδημίας στον έγκλειστο πληθυσμό. Επιπλέον, επηρεάζεται ανεπανόρθωτα η ψυχική υγεία των ατόμων αυτών οι οποίοι οδηγούνται σε κατάθλιψη και ορισμένες φορές σε ασυγκράτητη επιθετικότητα προς τους γύρω τους αλλά και προς τον εαυτό τους.

Αλλά και αναφορικά με το διάστημα κράτησης των ατόμων αυτών υπάρχουν προβλήματα και δυσχέρειες. «Αρχικά υπήρχε η πρόβλεψη να κρατούνται για έξι μήνες. Αργότερα, η περίοδος κράτησης μετατράπηκε σε δώδεκα μήνες και έπειτα σε δεκαοχτώ μήνες. Τέλος, με το νόμο Ν. 44/2014 αποφασίστηκε να κρατούνται χωρίς να υπάρχει ανώτατο προβλεπόμενο χρονικό όριο» (Παπαδάτος, 2015:34).

Κεφάλαιο Τρίτο: Στάσεις και αντιλήψεις τοπικής κοινωνίας

Εισαγωγή

Στο κεφάλαιο που ακολουθεί αποσαφηνίζονται οι έννοιες της στάσης και της αντίληψης. Επίσης, παρουσιάζονται οι στάσεις και οι αντιλήψεις των κατοίκων της χώρας υποδοχής απέναντι στους μετανάστες.

3.1 Δημιουργία στάσεων και αντιλήψεων

Οι πολίτες οι οποίοι διαμένουν κοντά στις περιοχές στις οποίες ιδρύθηκαν τα κέντρα κράτησης είναι εκείνοι οι οποίοι οι οποίοι έρχονται σε άμεση επαφή με τους μετανάστες. Ως εκ τούτου, εκείνοι είναι οι πρώτοι που διαμορφώνουν ιδία άποψη για αυτούς. Ωστόσο πριν παρουσιαστούν οι αντιλήψεις και οι απόψεις των κατοίκων των περιοχών στις οποίες δημιουργήθηκαν τα κέντρα κράτησης, κρίνεται αναγκαία η αποσαφήνιση του όρου στάση.

Σύμφωνα με τον Παπαδάτο (2015:45), η στάση ορίζεται ως «οι σκέψεις του ατόμου αναφορικά με κάποιο ζήτημα, τις οποίες εκφράζει δημόσια».

Ο Apter (2010:45) ορίζει την έννοια της στάσης ως «η αξιολόγηση την οποία κάνει ενδόμυχα ο καθένας όταν γνωρίζει κάτι καινούριο και βάσει του αποτελέσματος της διαδικασίας αυτής δρα και συμπεριφέρεται».

Η Επιστήμη της Κοινωνιολογίας έχει διατυπώσει προσεγγίσεις αναφορικά με τις στάσεις των ατόμων, οι οποίες παρουσιάζονται παρακάτω.

1. Κοινωνικές αναπαραστάσεις

Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις θεωρούνται σαν οντότητες και εικόνες με γνωστικό περιεχόμενο. Εντοπίζονται στις συζητήσεις και στα μέσα ενημέρωσης. Η θεωρία των κοινωνικών αναπαραστάσεων αποκαλείται σαν κονστρουξιονιστική θεωρία. «Οι κοινωνικές αναπαραστάσεις θεωρούνται στα μέσα για την κατανόηση του κόσμου. Κατά αυτό τον τρόπο έχουν επίδραση στις ενέργειες αλλά δεν είναι οι ίδιες ενέργειες» (Pavlovic, 2013:48).

2. Θεωρία στάσεων

Σύμφωνα με τους Eagly & Chaiken (1998), μια στάση είναι μια ψυχολογικά τάση που εκφράζεται με την αξιολόγηση ενός συγκεκριμένου αντικειμένου με όρους κάποιας διαβάθμισης ως προς την προτίμηση ή μη προτίμησή του.
«Οι στάσεις είναι προδιαθέσεις για την αντίδραση σε μία τάξη ερεθισμάτων με τη χρήση συγκεκριμένων τάξεων αντιδράσεων» (Rosenberg & Hovland, 1960: 3)

3.2 Στάσεις και αντιλήψεις που αφορούν στους μετανάστες

Όπως σε κάθε αλλαγή έτσι και στη μαζική μετακίνηση των ατόμων σε μια διαφορετική χώρα θα υπάρχουν αντιδράσεις και αντιρρήσεις από τα άτομα των χωρών υποδοχής. Επίσης, ενδέχεται να δημιουργηθούν συνθήκες τέτοιες ώστε οι μετανάστες να πέσουν θύματα εκμετάλλευσης. Ενίοτε, μη γνωρίζοντας τη γλώσσα της καινούριας τους πατρίδας ή μη θέλοντας να δημιουργήσουν προβλήματα και να τραβήξουν αρνητική προσοχή, τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές «δεν διαμαρτύρονται και υπομένουν σιωπηλά» (Weinreich,Luk και Bond, 2006:83).

Μια μεγάλη μερίδα ατόμων θεώρησαν πως οι μετανάστες αποτελούν κίνδυνο για την εθνική τους ταυτότητα και τον πολιτισμό τους. Πίστεψαν πως θα αφομοιωθούν σταδιακά και θα καταλήξουν να χάσουν και να ξεχάσουν τα δικά τους ήθη και έθιμα, πράγμα το οποίο δεν τους ήταν καθόλα αρεστό και επιθυμητό. Αντίθετα, τους κινητοποιούσε και τους «ωθούσε να φέρονται με μεγαλύτερη εχθρότητα και επιφύλαξη απέναντι στους μετανάστες», ανεξαρτήτως χώρας προέλευσης (Antonette, 2008:69).

Αναφορικά με το πώς αντιμετωπίζουν τους πρόσφυγες οι γηγενείς, σε έρευνα που έκαναν οι Paas & Halapuu (2012), σε 26 Ευρωπαϊκές χώρες, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι στάσεις επηρεάζονται από ποικίλους παράγοντες: Οι κάτοικοι με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, εκείνοι που ανήκουν σε κάποιου είδους μειονότητα, ή όσοι έχουν εργαστεί στο εξωτερικό δείχνουν μια μεγαλύτερη δεκτικότητα προς τους μετανάστες (Paas & Halapuu, 2012:10).

Αρκετοί πολίτες των χωρών υποδοχής πάλι, θεώρησαν πως οι μετανάστες ευθύνονταν εξ ολοκλήρου για την αύξηση της εγκληματικότητας και της βίας. Και αυτός επίσης ήταν ένας λόγος για τον οποίο αντιδρούσαν και φέρονταν με μεγάλη

εχθρότητα (Apter, 2010:59). Μεγάλο μερίδιο ευθύνης για τη δημιουργία αυτών των αντιλήψεων καταλογίζεται στα Μ.Μ.Ε., τα οποία σε μεγάλο βαθμό υιοθετούν ξενοφοβικές στάσεις απέναντι στο μεταναστευτικό φαινόμενο. Έτσι, τείνουν να κατασκευάζουν μια αντίληψη γύρω από την πραγματικότητα, παρά να αποδίδουν μια πιστή απεικόνισή της. Τα Μ.Μ.Ε. εμφανίζουν το μεταναστευτικό θέμα σε μείζον θέμα της πολιτικής ατζέντας καλύπτοντας ή αναδεικνύοντας, κατά περίπτωση, την έλλειψη μιας συγκροτημένης μεταναστευτικής πολιτικής.

ΕΝΟΤΗΤΑ Β: Ερευνητικό Μέρος

Κεφάλαιο 4: ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ ΕΡΕΥΝΑΣ

Εισαγωγή

Η έρευνα πραγματοποιήθηκε στο Παρανέστι, το οποίο ανήκει στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στο νομό Δράμας. Η ονομασία του προέρχεται από την γειτνίασή του με τον ποταμό Νέστο, ο οποίος πηγάζει από τα βουνά Ρίλα της Βουλγαρίας και έπειτα από 233 χιλιόμετρα στα οποία διασχίζει βαθιές κοιλάδες και μαιάνδρους ξεχύνεται στο Θρακικό πέλαγος, απέναντι από τη Θάσο. (https://el.wikipedia.org, http://www.paranesti.gr)

Σύμφωνα με την απογραφή του 2011, ο πληθυσμός του Δήμου Παρανεστίου ανέρχεται στους 3.901 κατοίκους και η έκταση του ορίζεται στα 1037,82 τ.χλμ. Το χωριό αποτελεί την έδρα του ομώνυμου Δήμου που προέκυψε με το πρόγραμμα Καλλικράτης. Ο πληθυσμός της τοπικής κοινότητας υπολογίζεται στις 1.646 κατοίκους, με τους περισσότερους εξ αυτών να προέρχονται από πρόσφυγες του 1922 από τον Πόντο και τη Μικρά Ασία. Πριν από την ομαδική άφιξη προσφύγων από τον Πόντο και τη Μικρά Ασία στην περιοχή ζούσαν πολλοί Ηπειρώτες, που προέρχονταν κυρίως από την Κόνιτσα και τα Ιωάννινα, όπως επίσης πρόσφυγες από την Ανατολική Θράκη και κάποιοι από τη σημερινή Τουρκία (http://www.paranestiotes.gr).

Ο φυσικός πλούτος της περιοχής αποτελεί πόλο έλξης ανθρώπων που θέλουν να ανακαλύψουν την σπάνια ομορφιά του Παρθένου Δάσους αλλά και φίλους των σπορ, οι οποίοι μπορούν να διασχίσουν το ποτάμι με καγιάκ απολαμβάνοντας τη διαδρομή. Εκτός αυτού, τα τελευταία χρόνια το Παρανέστι έχει συγκεντρώσει το ενδιαφέρον και για τον αγώνα δρόμου “Virgin Forest Trail”, ο οποίος λαμβάνει χώρα στα βουνά της περιοχή κάθε φθινόπωρο. Η οικονομική δραστηριότητα περιλαμβάνει την γεωργία και την κτηνοτροφία (http://www.pedramas.eu).

4.1 Σκοπός και Σημαντικότητα της Έρευνας

Σκοπός της μελέτης μας είναι να διερευνηθούν οι στάσεις και οι αντιλήψεις της τοπικής κοινωνίας, αναφορικά με την λειτουργία του κέντρου κράτησης παράτυπων μεταναστών.

Οι ανθρωπιστικές-κοινωνικές επιστήμες δίνουν ιδιαίτερη προσοχή στις αντιλήψεις για τους μετανάστες διότι από αυτό μπορεί να γίνουν διακριτές οι υπάρχουσες ρατσιστικές ή μη αντιλήψεις μιας κλειστής κοινότητας όπως αυτή του Παρανεστίου. Πρακτικά αυτό το εύρημα μπορεί να φανεί αρκετά χρήσιμο στο να φανερώσει κατά πόσο είναι αναγκαία η ενημέρωση και η ευαισθητοποίηση της κοινότητας σε σχέση με τους μετανάστες και κατ' επέκταση την λειτουργία του κέντρου κράτησης μεταναστών. Επίσης, ξεχωριστή σημασία έχουν και οι εν γένει αντιλήψεις της τοπικής κοινότητας, όσον αφορά στο κέντρο κράτησης της περιοχής. Η δημιουργία του κέντρου κράτησης μεταναστών του Παρανεστίου απασχόλησε έντονα τους κατοίκους της περιοχής, καθώς το κέντρο κράτησης βρίσκεται μέσα σε κατοικημένη περιοχή, δίπλα σε σχολείο και κοντά σε σιδηροδρομική γραμμή[1] Συνεπώς, η επίκαιρη αυτή έρευνα θα εμβαθύνει στο θέμα της μετανάστευσης, δίνοντας έμφαση στις ρατσιστικές και μη αντιλήψεις, οι οποίες διαχρονικά απασχολούν παγκόσμια τις κοινωνικές επιστήμες.

4.2 Ερευνητικά Ερωτήματα

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στο να παρουσιάσει τις απόψεις των κατοίκων του Παρανεστίου Δράμας για την λειτουργία του τοπικού κέντρου κράτησης. Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία θέτονται προς επεξεργασία και απάντηση από την είναι τα παρακάτω:

Ερευνητικό Ερώτημα 1: Έχουν οι κάτοικοι του Παρανεστίου αρνητική στάση απέναντι στη λειτουργία του Κέντρου Κράτησης Μεταναστών;

[1] http://www.bloko.gr/2016/03/blog-post_4620.html : Επιστολή Συνδικαλιστών Αστυνομικών Παρανεστίου, στη οποία ζητούν μόνιμο προσωπικό για το κέντρο κράτησης

Ερευνητικό Ερώτημα 2: Θεωρούν οι κάτοικοι του Παρανεστίου πως έχει επηρεαστεί η εγκληματικότητα στην περιοχή μετά την λειτουργία του κέντρου κράτησης;

Ερευνητικό Ερώτημα 3:Θεωρούν οι κάτοικοι του Παρανεστίου Δράμας πως η κράτηση μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης επηρεάζει αρνητικά την οικονομική δραστηριότητα της περιοχής;

Ερευνητικό Ερώτημα 4: Θεωρεί η τοπική κοινωνία πως οι μετανάστες μπορούν να συνεισφέρουν στην ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας στον οικονομικό και τουριστικό τομέα;

4.3 Πληθυσμός – Δείγμα

Πεδίο τη έρευνας αποτελεί το Παρανέστι Δράμας στο οποίο λειτουργεί από τον Σεπτέμβριο του 2012 Κέντρο Υποδοχής Μεταναστών και απευθύνεται στους μόνιμους κατοίκους του Παρανεστίου. Το Παρανέστι ανήκει στην περιφέρεια Ανατολικής Μακεδονίας και Θράκης στο νομό Δράμας και αποτελεί την έδρα του ομώνυμου δήμου. Σύμφωνα με την απογραφή του 2011 έχει 3.901 μόνιμους κατοίκους. Το δείγμα της έρευνας περιλαμβάνει 145 μόνιμους κατοίκους της περιοχής. Η επιλογή του δείγματος έγινε με δειγματοληψία ευκολίας σε συνδυασμό με δειγματοληψία χιονοστιβάδας.

4.4 Ερευνητικό Εργαλείο

Ως ερευνητικό εργαλείο χρησιμοποιείται ερωτηματολόγιο το οποίο αποτελείται από 24 ερωτήσεις, κλειστού αλλά και ανοικτού τύπου. Οι ερωτήσεις κλειστού τύπου αξιολογούνται σύμφωνα με τη μέθοδο Likert με 4-βάθμια κλίμακα αξιολόγησης (καθόλου, λίγο, αρκετά, πολύ). Το ερωτηματολόγιο αναφέρονται στην γενική άποψη των κατοίκων για τους μετανάστες, τον ρατσισμό και τα κέντρα κράτησης μεταναστών καθώς και για την άποψη τους σχετικά με την κοινωνική και οικονομική επιρροή της λειτουργίας του κέντρου στη περιοχή Παρανεστίου.

4.5 Ερευνητική Διαδικασία

4.5.1 Είδος ερευνητικής προσέγγισης

Προκειμένου να συλλεχθούν τα απαραίτητα δεδομένα για την περεταίρω ανάλυση στα πλαίσια της έρευνας ακολουθήθηκε η ποσοτική προσέγγιση με την μορφή της συμπλήρωσης γραπτού ερωτηματολογίου. Η συμπλήρωση του έγινε με προσωπική επαφή με τους εκπροσώπους του δείγματος, και το ερωτηματολόγιο ήταν αυτοσυμπληρούμενο. Ηλικιωμένα άτομα που θέλησαν να συμμετάσχουν αλλά δυσκολευόντουσαν στο να διαβάσουν ή να συμπληρώσουν το ερωτηματολόγιο, απάντησαν προφορικά στις ερωτήσεις οι οποίες καταγράφηκαν από εμάς. Ο χαρακτήρας των ερευνητικών ερωτημάτων που τέθηκαν απαιτούν περιγραφή τάσεων και εξήγηση σχέσεων μεταξύ των μεταβλητών. Τόσο η δήλωση σκοπού όσο και τα ερευνητικά ερωτήματα είναι συγκεκριμένα και περιορισμένα και αναζητούν μετρήσιμα, παρατηρήσιμα δεδομένα πάνω στις μεταβλητές τα οποία θα συγκεντρωθούν με προκαθορισμένες ερωτήσεις και απαντήσεις μέσω ερωτηματολογίου και θα μελετηθούν με στατιστικές διαδικασίες, ώστε να εξασφαλιστεί αντικειμενικότητα και αμεροληψία (Creswell 2011), δηλαδή μέθοδοι και διαδικασίες που μπορούν να γίνουν αντιληπτές και προσβάσιμες σε άλλες ομάδες ώστε να εκτιμηθούν τόσο η εφαρμογή όσο και το γενικότερο ερευνητικό σχέδιο (Robson, 2010). Η χρήση της συγκεκριμένης μεθόδου είναι ένας βολικός, διαχειριστικός τρόπος να συγκεντρώσουμε οικονομικά και γρήγορα τα δεδομένα καθώς επίσης και να ‘πείσουμε’ τους κατοίκους να επενδύσουν προσωπικά στη μελέτη και συμπλήρωση του εργαλείου. Η προστασία της ανωνυμίας, η απουσία προκατάληψης για τις απαντήσεις των συμμετεχόντων, η παροχή των αναγκαίων οδηγιών πριν τη διανομή αλλά και η δημιουργία κλίματος εμπιστοσύνης και ασφάλειας συνηγορούν προς την επιλεγείσα προσέγγιση.

4.5.2 Πιλοτική Δοκιμή

Μετά την επιλογή της μεθόδου συλλογής των δεδομένων για τις ανάγκες της παρούσας έρευνας και την επιλογή του πληθυσμού και του πεδίου της αποφασίστηκε η πιλοτική δοκιμή του ερωτηματολογίου. Για το σκοπό αυτό επιλέχθηκαν είκοσι κάτοικοι στους οποίους τέθηκαν οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου και παρατηρήθηκε το ποσοστό κατανόησης αυτών αναφορικά με το περιεχόμενο και τις

έννοιες τις οποίες καλούνταν να σχολιάσουν. Επίσης, παρατηρήθηκε η γενικότερη συμπεριφορά και στάση τους κατά την διάρκεια της συμπλήρωσης των πιλοτικών ερωτηματολογίων.

Από τα στοιχεία τα οποία λήφθηκαν έγιναν μετατροπές της δομής του ερωτηματολογίου. Πιο συγκεκριμένα, δύο ερωτήσεις εντοπίστηκαν να έχουν ασαφή διατύπωση και για αυτό το λόγο παραφράστηκαν για να γίνουν περισσότερο σαφής και κατανοητές. Τρείς από τις ερωτήσεις εντοπίστηκαν να είναι μακροσκελείς και κουραστικές και για αυτό το λόγο συντομευτήκαν σε μικρότερη έκταση. Μία από τις ερωτήσεις διευρύνθηκε στην έκταση της για να καλύψει περισσότερες πληροφορίες καθώς θεωρήθηκε πως έδινε ελλιπή στοιχεία. Καμία από τις αρχικές ερωτήσεις δεν διαγράφηκε ή δεν προστέθηκε κάποια νέα ερώτηση. Τέλος, μία από τις ερωτήσεις εντοπίστηκε να έχει διφορούμενο περιεχόμενο και για αυτό το λόγο ανακατασκευάστηκε για να γίνει συγκεκριμένη και σαφέστερη.

Κρίθηκε ότι για την σωστή διεξαγωγή της έρευνας και την παραγωγή ορθών αποτελεσμάτων οι κάτοικοι αυτοί να μην συμπεριληφθούν στο τελικό δείγμα της έρευνας. Τους ζητήθηκε η διακριτικότητα και η σιωπή τους αναφορικά με τις ερωτήσεις οι οποίες τους έγιναν έτσι ώστε να μην διαρρεύσει το περιεχόμενο τους και επηρεάσει την άποψη των υπόλοιπων ερωτώμενων λόγω μικρού μεγέθους του πληθυσμού. Η διαδικασία της πιλοτικής δοκιμής θεωρείται ότι ήταν επιτυχής καθώς παρείχε χρήσιμες πληροφορίες και στοιχεία προκειμένου να διορθωθούν τυχόν λάθη στις ερωτήσεις, να καλυφτούν τα τυχόν υφιστάμενα κενά και γενικότερα να γίνουν οι απαραίτητες αναπροσαρμογές για να καταλήξει η οριστική μορφή του ερωτηματολογίου.

4.5.3 Εγκυρότητα – Αξιοπιστία

Η εγκυρότητα ορίζεται ως ότι σχετίζεται με το εάν οι απαντήσεις που λαμβάνονται σε ένα ερωτηματολόγιο, ανταποκρίνονται στην πραγματική βούληση των ερωτώμενων ή όχι. Αυτό σημαίνει ότι εξετάζεται το αν υπάρχει αιτιώδης σχέση ανάμεσα στις μεταβλητές. Για το λόγο αυτό οι ερωτήσεις του ερωτηματολογίου προέκυψαν από ερωτήσεις που έχουν τεθεί σε παρόμοιες έρευνες καθώς και από την ερμηνεία των ερευνών που υπάρχουν στη σχετική βιβλιογραφία. Με τον τρόπο αυτό εξασφαλίζεται η εγκυρότητα της προτεινόμενης έρευνας.

Επιπλέον, η ανάλυση των αποτελεσμάτων της έρευνας θα γίνει με στατιστική ανάλυση των δεδομένων ώστε να διασφαλιστεί η αξιοπιστία της. Η επιλογή της ποσοτικής προσέγγισης σημαίνει ότι δεν υπάρχει περίπτωση προκατάληψης ως προς το εργαλείο, αφού έχει αντληθεί μέσα από παρόμοιες έρευνες, ενώ και η επαφή με τα υποκείμενα της έρευνας θα γίνει με τρόπο που να μην επεμβαίνει στην όλη διαδικασία.

4.6 Περιορισμοί της έρευνας

Η έρευνα είχε ως περιορισμό τον αριθμός των κατοίκων στη συγκεκριμένη περιοχή καθώς είναι πολύ είναι μικρός ο πληθυσμός. Παρόλο που στο σχεδιασμό της έρευνας είχε γίνει πρόβλεψη για την συμπλήρωση 200 ερωτηματολογίων, κάτι τέτοιο δεν κατέστη δυνατό, με αποτέλεσμα ο αριθμός των συμμετεχόντων στην έρευνα ανήλθε στα 145 άτομα. Ο λόγος που δεν κατέστη δυνατόν να συλλεχθούν δεδομένα από 200 ερωτηματολόγια, ήταν κυρίως ο μικρός αριθμός κατοίκων που ήταν προσεγγίσιμοι και η ηλικία τους, εφόσον οι περισσότεροι ήταν ηλικιωμένοι κάτοικοι. Ένας ακόμη περιορισμός της έρευνας ήταν η μέθοδος δειγματοληψίας: Έγινε δειγματοληψία με μέθοδο δείγματος ευκολίας, όπου τα υποκείμενα του δείγματος επιλέγονται ανάλογα με το αν υπάρχει πρόσβαση σε αυτά. Ο λόγος επιλογής της συγκριμένης μεθόδου ήταν η απροθυμία συμμετοχής στην έρευνα (οπότε έπρεπε να αρκεστούμε σε όσους ήταν πρόθυμοι).

Μερικοί ντόπιων αρνήθηκαν την συμμετοχή τους στην έρευνα, επειδή δεν ήθελαν να εκφέρουν άποψη για την λειτουργία του κέντρου κράτησης. Άλλοι πάλι ήταν πιο καχύποπτοι, καθώς αμφισβητούσαν την διατήρηση της ανωνυμίας των ερωτηματολογίων και τον δυσκολεύονταν να πιστέψουν πως οι πληροφορίες που συλλέγουμε χρησιμεύουν αποκλειστικά για την πτυχιακή μας εργασία. Εμείς τους ξαναενημερώσαμε για τους σκοπούς της έρευνάς μας, αλλά φυσικά και δεν επιμείναμε σε αναγκαστική συμμετοχή τους στην έρευνα. Στην πλειοψηφία τους, οι ντόπιοι ήταν αρκετά πρόθυμοι να βοηθήσουν στην διεξαγωγή της έρευνας, καθώς όπως τους αναφέραμε και εμείς, τα αποτελέσματα της έρευνας είναι πολύ σημαντικά, καθώς θα δώσουν μια συνολική εικόνα για τις αντιλήψεις του Παρανεστίου ως προς το κέντρο κράτησης και πιθανών να συμβάλει στην εξισορρόπηση δυσχερειών μέσω προτάσεων που θα υποβληθούν κατόπιν συζήτησης ως προς τα ευρήματα της έρευνας.

Η ποσοτική έρευνα διεξήχθη από 27 Μαρτίου μέχρι 10 Απριλίου του 2017 εκτός από τα Σαββατοκύριακα, τις πρωινές ώρες (10:00-13:00π.μ.). Ξεκινήσαμε από

τον δήμο του Παρανεστίου από το οποίο πήραμε πληροφορίες για το πώς μπορούμε να κινηθούμε στην περιοχή, ώστε να προσανατολιστούμε και να ξεκινήσουμε την έρευνα μας πόρτα - πόρτα.

Κεφάλαιο Πέμπτο:

Παρουσίαση των Αποτελεσμάτων της Έρευνας

Στο παρόν κεφάλαιο παρατίθεται η περιγραφή των δημογραφικών στοιχείων του δείγματος και των απαντήσεων στις ερωτήσεις οι οποίες υποβλήθηκαν στους συμμετέχοντες στην έρευνα. Τα δεδομένα παρουσιάζονται σε πίνακες αλλά και σε γραφήματα για την καλύτερη κατανόηση του αναγνώστη.

5.1. Περιγραφή του δείγματος

Το δείγμα είναι μοιρασμένο ανάμεσα στα δυο φύλα (73 άνδρες, ποσοστό 50,3% και 72 γυναίκες, ποσοστό 49,7%). Η κατανομή της ηλικίας παρουσιάζει ότι η πολυπληθέστερη ομάδα για τους άνδρες είναι η 51-60 (28 άτομα, 38,4% των ανδρών) και για τις γυναίκες η 40-50 (28 άτομα, 38,9% των γυναικών). Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται στον πίνακα 1.

Πίνακας 1: Ηλικία ανά φύλο

2. Ηλικία * 1. Φύλο Crosstabulation

			1. Φύλο		Σύνολο
			Άνδρας	Γυναίκα	
2. Ηλικία	18-28	Count	3	6	9
		% within 2. Ηλικία	33,3%	66,7%	100,0%
		% within 1. Φύλο	4,1%	8,3%	6,2%
	29-39	Count	21	13	34
		% within 2. Ηλικία	61,8%	38,2%	100,0%
		% within 1. Φύλο	28,8%	18,1%	23,4%
	40-50	Count	15	28	43
		% within 2. Ηλικία	34,9%	65,1%	100,0%
		% within 1. Φύλο	20,5%	***38,9%***	29,7%
	51-61	Count	28	16	44
		% within 2. Ηλικία	63,6%	36,4%	100,0%
		% within 1. Φύλο	***38,4%***	22,2%	30,3%
	62 και άνω	Count	6	9	15
		% within 2. Ηλικία	40,0%	60,0%	100,0%

	% within 1. Φύλο	8,2%	12,5%	10,3%
	Count	73	72	145
Σύνολο	% within 2. Ηλικία	50,3%	49,7%	100,0%
	% within 1. Φύλο	100,0%	100,0%	100,0%

Σχετικά με το μορφωτικό επίπεδο των συμμετεχόντων, όπως παρουσιάζεται στον πίνακα 2, οι περισσότεροι είναι απόφοιτοι δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης (94 συμμετέχοντες, (64,8%). Επίσης, παρατηρείται (πίνακας 3 και διάγραμμα 1) ότι στην κατηγορία της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης (και του μεταπτυχιακού) οι γυναίκες παρουσιάζουν μεγαλύτερη συχνότητα από τους άνδρες.

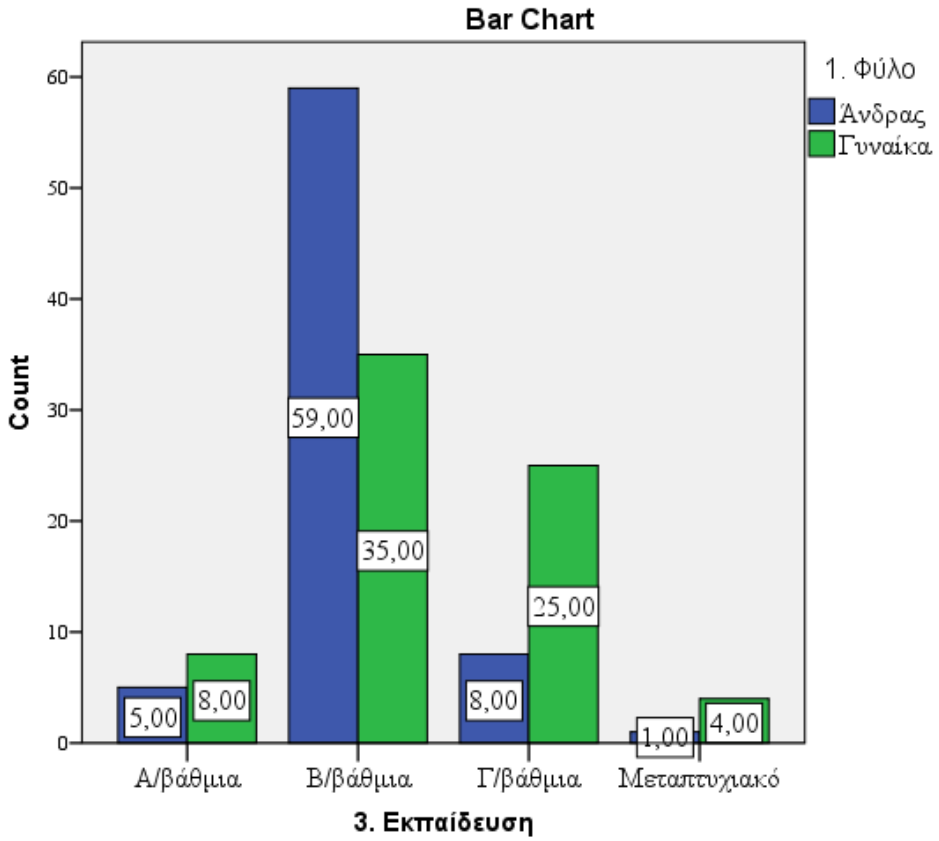
Πίνακας 2 Εκπαίδευση

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Α/βάθμια	13	9,0
	Β/βάθμια	94	64,8
	Γ/βάθμια	33	22,8
	Μεταπτυχιακό	5	3,4
	Σύνολο	145	100,0

Πίνακας 3 Εκπαίδευση ανά φύλο

			1. Φύλο		Σύνολο
			Άνδρας	Γυναίκα	
3. Εκπαίδευση	Α/βάθμια	Count	5	8	13
		% within 3. Εκπαίδευση	38,5%	61,5%	100,0%
		% within 1. Φύλο	6,8%	11,1%	9,0%
	Β/βάθμια	Count	59	35	94
		% within 3. Εκπαίδευση	62,8%	37,2%	100,0%
		% within 1. Φύλο	80,8%	48,6%	64,8%
	Γ/βάθμια	Count	8	25	33
		% within 3. Εκπαίδευση	24,2%	75,8%	100,0%
		% within 1. Φύλο	11,0%	34,7%	22,8%
	Μεταπτυχιακό	Count	1	4	5
		% within 3. Εκπαίδευση	20,0%	80,0%	100,0%
		% within 1. Φύλο	1,4%	5,6%	3,4%
Σύνολο		Count	73	72	145
		% within 3. Εκπαίδευση	50,3%	49,7%	100,0%

	% within 1. Φύλο	100,0%	100,0%	100,0%

Διάγραμμα 1 Εκπαίδευση ανά φύλο

Αναφορικά με το επάγγελμα, η επικρατέστερη ομάδα είναι οι συμμετέχοντες που απασχολούνται στον ιδιωτικό τομέα (53 άτομα, 36,6%), και ακολουθεί η ομάδα των απασχολούμενων στο δημόσιο τομέα (38 άτομα, 26,2%).

Πίνακας 4 Επάγγελμα

4. Επάγγελμα

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δημόσιος τομέας	38	26,2
	Ιδιωτικός τομέας	53	36,6
	Άνεργος	17	11,7
	Φοιτητής	8	5,5
	Συνταξιούχος	29	20,0

	Σύνολο	145	100,0

5.2. Περιγραφική ανάλυση των απαντήσεων στις ερωτήσεις του ερωτηματολογίου.

Γνωρίζετε τι είναι το κέντρο κράτησης μεταναστών;

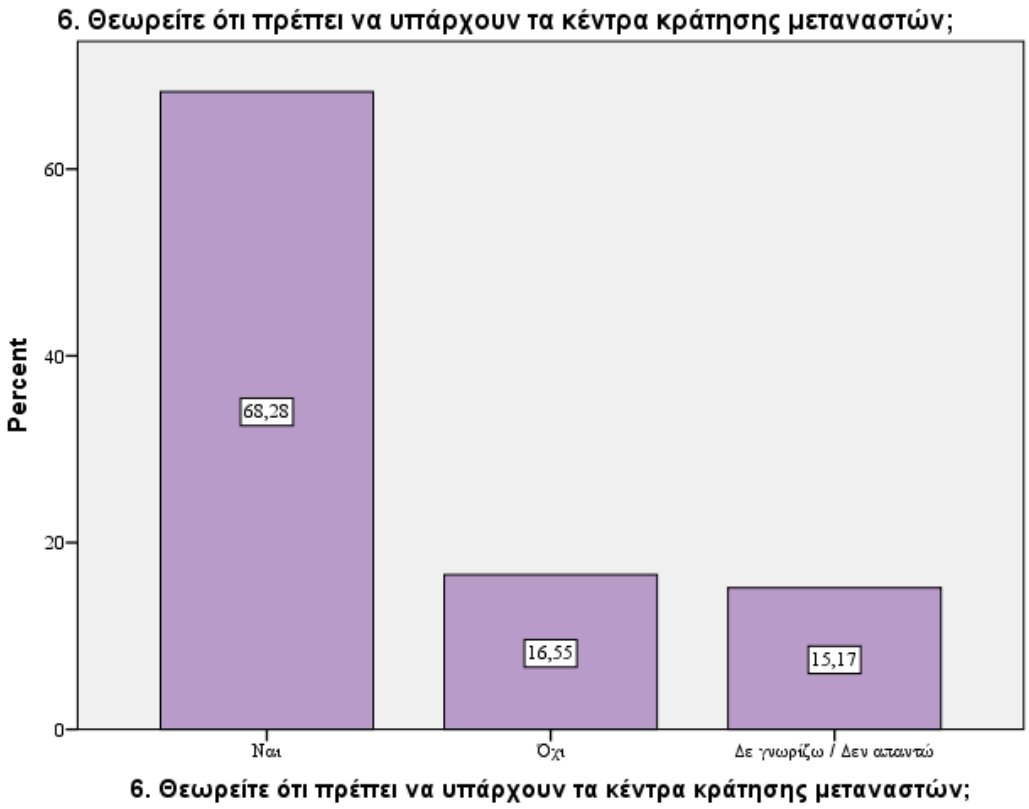
Στην ερώτηση αν γνωρίζουν τι είναι το κέντρο κράτησης μεταναστών, μόνο 3 συμμετέχοντες (2,1%) απάντησαν ότι δεν γνωρίζουν, ενώ από τους υπόλοιπους οι περισσότεροι απάντησαν ότι είναι ένα πρώην (83 άτομα, 57,2%) ή παλιό (23 άτομα, 15,9%) στρατόπεδο όπου κρατούνται μετανάστες, συνολικό ποσοστό 73,1%. (πίνακας 5).

Πίνακας 5: Γνωρίζετε τι είναι το κέντρο κράτησης μεταναστών

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Όχι	3	2,1
	Ναι - Πρώην στρατόπεδο στο οποίο κρατούνται μετανάστες	83	57,2
	Ναι - Μέρος που φυλάσσονται παράνομοι μετανάστες	8	5,5
	Ναι - Παλιό στρατόπεδο που κρατούνται μετανάστες	23	15,9
	Ναι - Μέρος που κρατούται παράνομοι μετανάστες	18	12,4
	Ναι - Στρατόπεδα φύλαξης μεταναστών	10	6,9
	Σύνολο	145	100,0

Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν τα κέντρα κράτησης μεταναστών;

Στην ερώτηση αν οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι πρέπει να υπάρχουν κέντρα κράτησης μεταναστών, δυο στους τρεις είναι της άποψης ότι, ναι, πρέπει να υπάρχουν (68,3%), ενώ από τους υπόλοιπους 16,6% απάντησαν όχι, και 15,2% δεν απάντησαν. (διάγραμμα 2).

Διάγραμμα 2: Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν τα κέντρα κράτησης μεταναστών

Η γνώμη που έχετε διαμορφώσει για τους μετανάστες προέρχεται από:

Η έρευνα καταγράφει ότι σε ένα μεγάλο ποσοστό (71 άτομα, 49%) η γνώμη που έχουν διαμορφώσει για τους μετανάστες προέρχεται από την εμπειρία τους η οποία απορρέει από την παρουσία μεταναστών και την επαφή μαζί τους στον τόπο διαμονής των συμμετεχόντων. Αναφέρουν επίσης ότι στη διαμόρφωση της γνώμης τους έχουν συμβάλλει τα ΜΜΕ (37,2%) και το οικογενειακό περιβάλλον (13,8%).

Πίνακας 7: Η γνώμη που έχετε διαμορφώσει για τους μετανάστες προέρχεται από

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Την παρουσία μεταναστών και την επαφή σας μαζί τους στον τόπο διαμονής σας	71	49,0
	Τα Μ.Μ.Ε.	54	37,2
	Το οικογενειακό περιβάλλον	20	13,8
	Σύνολο	145	100,0

Θεωρείτε πως υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

Στην ερώτηση αν νομίζουν ότι υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες, το μεγαλύτερο ποσοστό (57,2%) απάντησε προς όχι, ενώ θετικά απάντησε το 33,8% και ένα ποσοστό 9% δεν απάντησε.

Πίνακας 8:Θεωρείτε πως υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Ναι	49	33,8
	Όχι	83	57,2
	Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	13	9,0
	Σύνολο	145	100,0

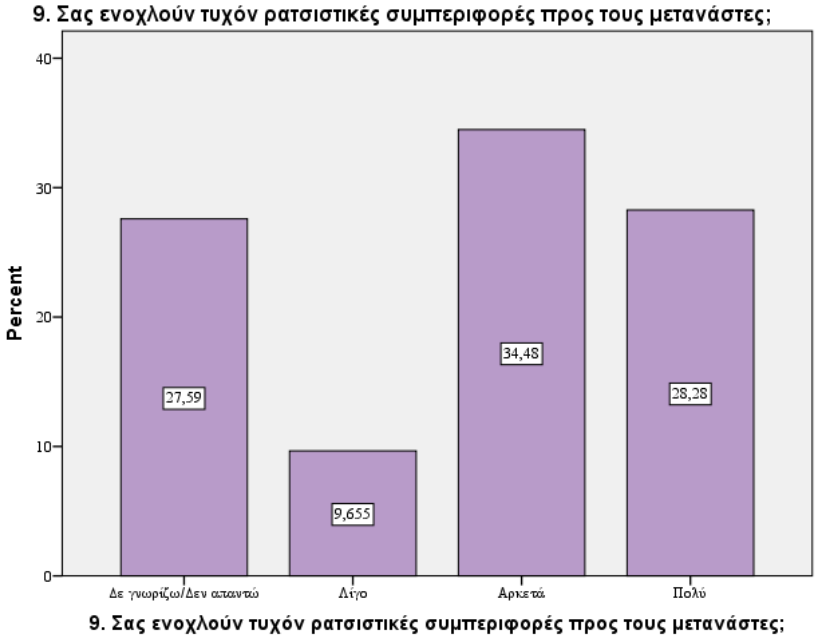
Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

Οι απαντήσεις στην ερώτηση «Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;» εμφανίζουν τη στάση των συμμετεχόντων στην έρευνα οι οποίοι λιγότερο περισσότερο ενοχλούνται από τις ρατσιστικές συμπεριφορές που τυχόν αντιλαμβάνονται προς τους μετανάστες. Κανένας δεν απάντησε «καθόλου», 9,7% απάντησαν «λίγο», 34,5% απάντησαν «αρκετά» και 28,3% απάντησαν «πολύ». Σε αυτήν την ερώτηση δεν απάντησαν (Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ) 40 άτομα, κάτι που συνιστά αρκετά μεγάλο ποσοστό (27,6%) αποχής και ενδεχομένως να

συμπεριλαμβάνει κάποιες από τις αρνητικές (καθόλου) απαντήσεις. (Πίνακας 9 και διάγραμμα 3).

Πίνακας 9: Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	40	27,6
	Λίγο	14	9,7
	Αρκετά	50	34,5
	Πολύ	41	28,3
	Σύνολο	145	100,0

Διάγραμμα 3: Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

Θα χαρακτηρίζατε τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία ξενοφοβική;

Στην ερώτηση αν θα χαρακτήριζαν την ελληνική κοινωνία ως ξενοφοβική, οι απαντήσεις είναι κατά πολύ κατανεμημένες ανάμεσα στις απαντήσεις, κάτι που απεικονίζεται στον αντίστοιχο πίνακα 10. Η επικρατούσα απάντηση είναι «λίγο» (35,2%), αλλά αθροιζόμενο με τις απαντήσεις «αρκετά» και «πολύ» (που είναι καταφατικές) το ποσοστό των συμμετεχόντων που απάντησε καταφατικά είναι 71,7%, ενώ η αρνητική απάντηση («Καθόλου») συγκεντρώνει το 19,3% των απαντήσεων.

Πίνακας 10: Θα χαρακτηρίζατε τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία ξενοφοβική

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	13	9,0
	Καθόλου	28	19,3
	Λίγο	51	35,2
	Αρκετά	27	18,6
	Πολύ	26	17,9
	Σύνολο	145	100,0

Θεωρείτε πως οι Έλληνες είναι αρνητικά προκατειλημμένοι απέναντι στους μετανάστες;

Παρόμοια αποτελέσματα με μέτριες / μοιρασμένες απαντήσεις καταγράφονται στην ερώτηση «Θεωρείτε πως οι Έλληνες είναι αρνητικά προκατειλημμένοι απέναντι στους μετανάστες;», όπου οι αρνητικές απαντήσεις(«Καθόλου») ανέρχονται στο 20%, και οι θετικές αθροιστικά «Λίγο», «Αρκετά» και «Πολύ» στο 79,3%, ενώ ένας συμμετέχων (0,7%) δεν απάντησε στην ερώτηση. (πίνακας 11).

Πίνακας 11: Θεωρείτε πως οι Έλληνες είναι αρνητικά προκατειλημμένοι απέναντι στους μετανάστες

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	,7
	Καθόλου	29	20,0
	Λίγο	60	41,4
	Αρκετά	27	18,6
	Πολύ	28	19,3
	Σύνολο	145	100,0

Θεωρείτε πως η διαφορετική θρησκεία των μεταναστών παίζει ρόλο στη δημιουργία προκαταλήψεων;

Στην ερώτηση «Θεωρείτε πως η διαφορετική θρησκεία των μεταναστών παίζει ρόλο στη δημιουργία προκαταλήψεων;» καταγράφεται μια θετική τάση στις απαντήσεις, εφόσον κανένας δεν απάντησε «καθόλου», 44,1% απάντησαν «Λίγο», 20% απάντησαν «αρκετά» και 34,5% απάντησαν «πολύ» (πίνακας 12).

Πίνακας 12: Θεωρείτε πως η διαφορετική θρησκεία των μεταναστών παίζει ρόλο στη δημιουργία προκαταλήψεων

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	1,4
	Λίγο	64	44,1
	Αρκετά	29	20,0
	Πολύ	50	34,5
	Σύνολο	145	100,0

Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;

Σχετικά με την ερώτηση «Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;» οι απαντήσεις αποτυπώνουν μια τάση συμφωνίας, με την έννοια ότι οι συμμετέχοντες κατά μέσο όρο τείνουν να ενοχλούνται σε κάποιο βαθμό από την ύπαρξη του κέντρου: 13,1% απάντησαν καθόλου, 37,2% απάντησαν λίγο, 20% απάντησαν αρκετά και 22,8% απάντησαν πολύ (Πίνακας 13).

Πίνακας 13: Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	10	6,9
	Καθόλου	19	13,1
	Λίγο	54	37,2
	Αρκετά	29	20,0
	Πολύ	33	22,8
	Σύνολο	145	100,0

14. Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;

Στην ερώτηση αν η στάση των συμμετεχόντων κατοίκων ήταν αρνητική όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή τους, ένα πολύ μεγάλο ποσοστό (78,9%) απάντησαν «ναι», ενώ εκείνοι που απάντησαν «όχι» ήταν 15,9% και 5,5% δεν απάντησαν σε αυτήν την ερώτηση (πίνακας 14).

Πίνακας 14: Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Ναι	114	78,6
	Όχι	23	15,9
	Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	8	5,5
	Σύνολο	145	100,0

Έχετε αλλάξει στάση έπειτα από πέντε χρόνια λειτουργίας του κέντρου κράτησης;

Στην ερώτηση αν μετά από πέντε χρόνια λειτουργίας του κέντρου κράτησης έχουν αλλάξει στάση, περισσότεροι από τους μισούς (54,4%) απάντησαν ότι λίγο, αρκετά ή πολύ έχουν αλλάξει στάση (πίνακας 15-α), ενώ 44,8% απάντησαν ότι καθόλου δεν έχουν αλλάξει στάση. Προκειμένου να διαπιστωθεί ποιοι συμμετέχοντες είναι αυτοί που άλλαξαν γνώμη (οι θετικά ή οι αρνητικά κείμενοι), κατασκευάστηκε ένας πίνακας διπλής εισόδου (πίνακας 15-β), από τον οποίο διαπιστώνεται ότι από τους συμμετέχοντες που απάντησαν «Ναι» στο αν ήταν αρνητική η στάση τους όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης 30,7% δεν άλλαξε καθόλου στάση, 55,3% άλλαξε λίγο, 13,2% άλλαξε αρκετά και 0,9% άλλαξε πολύ. Οι συμμετέχοντες που απάντησαν «Όχι», ότι δηλαδή αρχικά δεν ήταν αρνητική η στάση τους, καθολικά (100%) απάντησαν ότι καθόλου δεν έχουν αλλάξει άποψη.

Πίνακας 15-α: Έχετε αλλάξει στάση έπειτα από πέντε χρόνια λειτουργίας του κέντρου κράτησης;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	1	,7
	Καθόλου	65	44,8
	Λίγο	63	43,4
	Αρκετά	15	10,3
	Πολύ	1	,7
	Σύνολο	145	100,0

Πίνακας 15-β: Στάση για τη λειτουργία του κέντρου * αλλαγή στάσης

15. Έχετε αλλάξει στάση έπειτα από πέντε χρόνια λειτουργίας του κέντρου κράτησης; * 14. Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας; Crosstabulation

15. Έχετε αλλάξει στάση έπειτα από πέντε χρόνια λειτουργίας του κέντρου κράτησης		14. Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;			Total
		Ναι	Όχι	ΔΓ/ΔΑ	
Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	Count	0	0	1	1
	% within 14	0,0%	0,0%	12,5%	0,7%
Καθόλου	Count	35	23	7	65
	% within 14.	30,7%	100,0%	87,5%	44,8%
Λίγο	Count	63	0	0	63
	% within 14.	55,3%	0,0%	0,0%	43,4%
Αρκετά	Count	15	0	0	15
	% within 14	13,2%	0,0%	0,0%	10,3%
Πολύ	Count	1	0	0	1
	% within 14.	0,9%	0,0%	0,0%	0,7%
Σύνολο	Count	114	23	8	145
	% within 14	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Θα προτιμούσατε το κέντρο κράτησης μεταναστών να βρισκόταν σε κάποια απομονωμένη περιοχή μακριά από το Παρανέστι;

Αναφορικά με την ερώτηση αν θα προτιμούσαν οι ερωτώμενοι το κέντρο κράτησης μεταναστών να βρισκόταν σε κάποια απομονωμένη περιοχή μακριά από το Παρανέστι, περισσότεροι από τους μισούς (55,9%) απάντησαν «ναι», ενώ από τους υπόλοιπους 17,9% απάντησαν «όχι» και 26,2% δεν έδωσαν απάντηση (Πίνακας 16).

Πίνακας 16: Θα προτιμούσατε το κέντρο κράτησης μεταναστών να βρισκόταν σε κάποια απομονωμένη περιοχή μακριά από το Παρανέστι;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Ναι	81	55,9
	Όχι	26	17,9
	Δε γνωρίζω / Δεν απαντώ	38	26,2
	Σύνολο	145	100,0

Έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης της περιοχής;

Στην ερώτηση αν έχουν έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης της περιοχής, θετικά απάντησαν 47,6% των ερωτώμενων και αρνητικά 52,4%.

Πίνακας 17: Έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης της περιοχής;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Ναι	69	47,6
	Όχι	76	52,4
	Σύνολο	145	100,0

Αν έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες του κέντρου κράτησης, πόσο συχνή είναι ή ήταν η επαφή σας;

Από τους συμμετέχοντες που απάντησαν θετικά στην προηγούμενη ερώτηση (ότι έχουν έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης της περιοχής), 38 άτομα (55,1% από όσους έχουν έρθει σε επαφή) απάντησαν λίγο, 28 άτομα (40,6% από όσους έχουν έρθει σε επαφή) απάντησαν αρκετά και 3 άτομα (4,3% από όσους έχουν έρθει σε επαφή) απάντησαν πολύ (πίνακας 18).

Πίνακας 18: Αν έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες του κέντρου κράτησης, πόσο συχνή είναι ή ήταν η επαφή σας;

	Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Λίγο	38	55,1
Αρκετά	28	40,6
Πολύ	3	4,3
Total	69	100,0

Πως θα χαρακτηρίζατε την επαφή σας αυτή;

Οι μισοί περίπου συμμετέχοντες από όσους απάντησαν ότι έχουν έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης χαρακτήρισαν την επαφή τους αρμονική (34 άτομα, 49,3%), 27 συμμετέχοντες (39,1% από τις απαντήσεις) την χαρακτήρισαν αδιάφορη και 8 άτομα (11,6%) υποφερτή (πίνακας 19).

Πίνακας 19: Πως θα χαρακτηρίζατε την επαφή σας

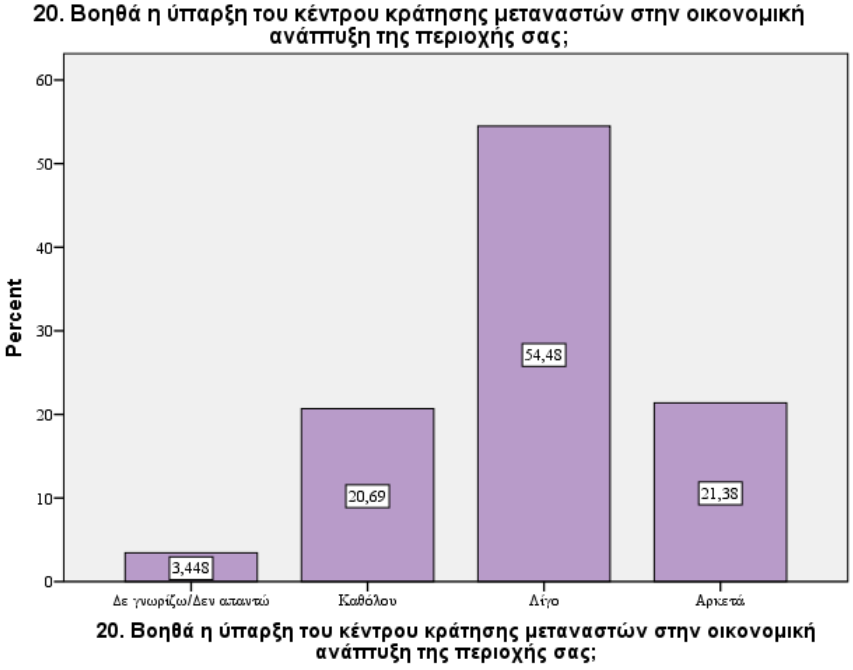
		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Αδιάφορη	27	39,1
	Αρμονική	34	49,3
	Υποφερτή	8	11,6
	Σύνολο	69	100,0

Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;

Στην ερώτηση αν η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών βοηθάει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, η πλειονότητα των συμμετεχόντων απάντησε «λίγο» (54,5%), ενώ οι απαντήσεις καθόλου (20,7%) και αρκετά (21,4) είχαν παρόμοιο αριθμό απαντήσεων. Κανένας δεν απάντησε «πολύ». (πίνακας 21 και διάγραμμα 4).

Πίνακας 20: Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	5	3,4
	Καθόλου	30	20,7
	Λίγο	79	54,5
	Αρκετά	31	21,4
	Σύνολο	145	100,0

Διάγραμμα 4: Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;

Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;

Στην ερώτηση εάν οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών, η κατανομή των απαντήσεων είναι αρκετά μοιρασμένη (πίνακας 21 και γράφημα 5), με την επικρατούσα απάντηση να είναι «λίγο» (42,1%), ακολουθούμενη από την απάντηση «Καθόλου» (25,5%).

Πίνακας 21: Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	8	5,5
	Καθόλου	37	25,5
	Λίγο	61	42,1
	Αρκετά	27	18,6
	Πολύ	12	8,3
	Total	145	100,0

Διάγραμμα 5: Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;

Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;

Στην ερώτηση εάν οι ερωτώμενοι πιστεύουν ότι έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής τους έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών, οι περισσότεροι (52,4%) απάντησαν «καθόλου», ένα ποσοστό 24% απάντησαν

«λίγο» και 19,3% απάντησαν «αρκετά». Κανένας δεν απάντησε πολύ, ενώ 5 άτομα δεν απάντησαν αυτήν την ερώτηση (πίνακας 22).

Πίνακας 22: Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
Valid	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	5	3,4
	Καθόλου	76	52,4
	Λίγο	36	24,8
	Αρκετά	28	19,3
	Total	145	100,0

Πιστεύετε πως οι συμπολίτες σας έχουν αρνητική στάση απέναντι στους μετανάστες του κέντρου κράτησης της περιοχής σας;

Παρόλο που στις προηγούμενες ερωτήσεις η στάση των συμμετεχόντων παρουσιάστηκε να έχει μια θετική τάση, όταν ερωτήθηκαν για τη στάση την οποία διαβλέπουν στους συμπολίτες τους, οι απαντήσεις τους δείχνουν ότι βλέπουν μια αρνητικότητα στη στάση των συμπολιτών τους. Συγκεκριμένα, 12,4% απάντησαν πολύ, 53,1% απάντησαν αρκετά, 32,4% απάντησαν λίγο και μόνο 0,7% (ένα άτομο) απάντησε καθόλου (πίνακας 23-α).

Ενδιαφέρον παρουσιάζει η ανάλυση του πως έχουν απαντήσει οι συμμετέχοντες σε αυτήν την ερώτηση που σχετίζεται με τους συμπολίτες τους σε σχέση με τις απαντήσεις που έδωσαν όταν ρωτήθηκαν αν ενοχλεί τους ίδιους η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή τους. Εμφανίζονται αντικρουόμενες απόψεις, αφού το 94,7% εκείνων που απάντησαν ότι δεν ενοχλούνται καθόλου απάντησαν ότι οι συμπολίτες τους ενοχλούνται αρκετά, όπως και το 92,6% όσων απάντησαν ότι ενοχλούνται λίγο απάντησαν ότι οι συμπολίτες τους ενοχλούνται αρκετά. Από την άλλη πλευρά, το 69% εκείνων που ενοχλούνται αρκετά απάντησαν ότι οι συμπολίτες τους ενοχλούνται λίγο, όπως και το 66,7% όσων απάντησαν ότι οι ίδιοι ενοχλούνται πολύ απάντησαν ότι οι συμπολίτες τους ενοχλούνται λίγο.

Πίνακας 23-α: Πιστεύετε πως οι συμπολίτες σας έχουν αρνητική στάση απέναντι στους μετανάστες του κέντρου κράτησης της περιοχής σας;

		Συχνότητα	Σχετική Συχνότητα (%)
	Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	2	1,4
	Καθόλου	1	,7

	Λίγο	47	32,4
	Αρκετά	77	53,1
	Πολύ	18	12,4
	Total	145	100,0

13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας; * 23. Πιστεύετε πως οι συμπολίτες σας έχουν αρνητική στάση απέναντι στους μετανάστες του κέντρου κράτησης της περιοχής σας Crosstabulation

13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;		23. Πιστεύετε πως οι συμπολίτες σας έχουν αρνητική στάση απέναντι στους μετανάστες του κέντρου κράτησης της περιοχής σας					Total
		Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	Καθόλου	Λίγο	Αρκετά	Πολύ	
Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ	Count	2	0	1	1	6	10
	% within 13.	20,0%	0,0%	10,0%	10,0%	60,0%	100,0%
	% within 23.	100,0%	0,0%	2,1%	1,3%	33,3%	6,9%
Καθόλου	Count	0	1	0	18	0	19
	% within 13.;	0,0%	5,3%	0,0%	***94,7%***	0,0%	100,0%
	% within 23.	0,0%	100,0%	0,0%	23,4%	0,0%	13,1%
Λίγο	Count	0	0	4	50	0	54
	% within 13.	0,0%	0,0%	7,4%	***92,6%***	0,0%	100,0%
	% within 23.	0,0%	0,0%	8,5%	64,9%	0,0%	37,2%
Αρκετά	Count	0	0	20	3	6	29
	% within 13.	0,0%	0,0%	***69,0%***	10,3%	20,7%	100,0%
	% within 23.	0,0%	0,0%	42,6%	3,9%	33,3%	20,0%
Πολύ	Count	0	0	22	5	6	33
	% within 13.	0,0%	0,0%	***66,7%***	15,2%	18,2%	100,0%
	% within 23.	0,0%	0,0%	46,8%	6,5%	33,3%	22,8%
Total	Count	2	1	47	77	18	145
	% within 13.;	1,4%	0,7%	32,4%	53,1%	12,4%	100,0%
	% within 23.	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%

Ερευνητικά ερωτήματα

Η παρούσα έρευνα στοχεύει στο να παρουσιάσει τις απόψεις των κατοίκων του Παρανεστίου Δράμας για την λειτουργία του τοπικού κέντρου κράτησης. Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία έχουν τεθεί προς επεξεργασία και απάντηση παρατίθενται στη συνέχεια, συνοδευόμενα από στατιστικούς ελέγχους προκειμένου να διαπιστωθούν τυχόν συσχετίσεις μεταξύ τους, ή με τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Τα στατιστικά τεστ που θα χρησιμοποιηθούν για τις διατάξιμες ερωτήσεις (που μετρώνται στην 4-βαθμη κλίμακα) είναι μη παραμετρικά, εφόσον από τον έλεγχο των μεταβλητών / ερωτήσεων του ερωτηματολογίου προέκυψε ότι αυτές δεν κατανέμονται κανονικά (One-Sample Kolmogorov-Smirnov Test για κανονική κατανομή, $p<0,01$ για όλες τις μεταβλητές).

Ερευνητικό Ερώτημα 1: Έχουν οι κάτοικοι του Παρανεστίου αρνητική στάση απέναντι στη λειτουργία του Κέντρου Κράτησης Μεταναστών;

Σύμφωνα με την έρευνα, όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή τους οι κάτοικοι ήταν ιδιαίτερα αρνητικοί ως προς την ίδρυσή του (8 στους 10 είχαν αρνητική στάση, πίνακας 14). Ένα μεγάλο ποσοστό εξακολουθεί να ενοχλείται από την ύπαρξή του (πίνακας 13) ακόμα και μετά την πάροδο των πέντε ετών στα οποία λειτουργεί το κέντρο κράτησης μεταναστών στο Παρανέστι.

Σύμφωνα με τα ανωτέρω, σχετικά με το πρώτο αυτό ερευνητικό ερώτημα, από την ανάλυση προκύπτει ότι όντως, οι συμμετέχοντες στην έρευνα κάτοικοι του Παρανεστίου έχουν αρνητική στάση απέναντι στη λειτουργία του Κέντρου Κράτησης Μεταναστών.

Τα αποτελέσματα αυτά δεν επηρεάζονται από το φύλο (Mann-Whitney U τεστ, U=2555,5 και p=0,766) όπως παρουσιάζεται στον ακόλουθο πίνακα 24. Επίσης, τα αποτελέσματα δεν σχετίζονται με την ηλικία των συμμετεχόντων (πίνακας 25, Kruskal Wallis $\chi^2(4)= 4,065$ και p=0, 397).

Πίνακας 24 Mann-Whitney U τεστ για έλεγχο συσχέτισης φύλου με απαντήσεις στο αν ενοχλούνται από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης

Test Statistics[a]

	13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;
Mann-Whitney U	2555,500
Wilcoxon W	5183,500
Z	-,298
Asymp. Sig. (2-tailed)	,766

a. Grouping Variable: 1. Φύλο

Πίνακας 25 Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας με απαντήσεις στο αν ενοχλούνται από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης

Test Statistics[a,b]

	13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;
Chi-Square	4,065
df	4
Asymp. Sig.	,397

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: 2. Ηλικία

Ένα επιπλέον δημογραφικό χαρακτηριστικό που εξετάστηκε αν επηρεάζει τη στάση των κατοίκων, ήταν το επίπεδο μόρφωσης. Διαπιστώθηκε ότι αυτό σχετίζεται τόσο με το αν ήταν αρνητική η στάση τους κατά την ανακοίνωση της έναρξης λειτουργίας του κέντρου (πίνακας 26-α, Kruskal Wallis $\chi^2(4)= 10,17$ και $p=0, 017$), όσο και με τον αν στην παρούσα φάση τους ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης ($\chi^2(4)= 27,28$ και $p=0, 000$). Παρατηρούμε ότι (πίνακας 26-β) οι κάτοικοι που εμφανίζονται να ενοχλούνται περισσότερο είναι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας και λιγότερο εκείνοι που έχουν τελειώσει πρωτοβάθμια και εκείνοι που έχουν μεταπτυχιακό. Διαφορετικά αποτελέσματα καταγράφονται για την αρχική στάση των κατοίκων, όπου την αρνητικότερη στάση παρουσιάζουν οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (πίνακας 26-β).

Πίνακας 26-α Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης μόρφωσης με στάσεις

Test Statistics[a,b]

	13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;	14. Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;
Chi-Square	27,285	10,172

df	3	3
Asymp. Sig.	,000	,017

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: 3. Εκπαίδευση

Πίνακας 26-β Kruskal Wallis Test - Mean Rank - για έλεγχο συσχέτισης μόρφωσης με στάσεις

Ranks

	3. Εκπαίδευση	N	Mean Rank
13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;	Α/βάθμια	13	43,54
	Β/βάθμια	94	67,53
	Γ/βάθμια	33	102,70
	Μεταπτυχιακό	5	56,40
	Total	145	
14. Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;	Α/βάθμια	13	96,77
	Β/βάθμια	94	69,82
	Γ/βάθμια	33	70,89
	Μεταπτυχιακό	5	84,90
	Total	145	

Ερευνητικό Ερώτημα 2: Υπάρχει προκατάληψη από τους κατοίκους Παρανεστίου πως θα αυξηθεί η εγκληματικότητα στην περιοχή;

Τα ευρήματα της έρευνας αναδεικνύουν μια μέτρια προς αμυδρή τάση των κατοίκων να πιστεύουν ότι έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής τους έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών (πίνακας 22). Οι μισοί από τους κατοίκους θεωρούν ότι καθόλου δεν έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα, ενώ από τους υπόλοιπους μισούς, οι απαντήσεις μοιράζονται ανάμεσα στο «λίγο» και το «αρκετά», ενώ κανένας δεν απάντησε ότι η εγκληματικότητα έχει αυξηθεί «πολύ». Σύμφωνα με τα ευρήματα αυτά, μπορούμε να ισχυριστούμε, ότι υπάρχει προκατάληψη από τους κατοίκους Παρανεστίου πως θα αυξηθεί η εγκληματικότητα στην περιοχή, αυτή όμως δεν είναι σε ιδιαίτερα υψηλά επίπεδα.

Στη συνέχεια γίνεται έλεγχος του αν οι απόψεις αυτές περί αύξησης της εγκληματικότητας επηρεάζονται από τα δημογραφικά χαρακτηριστικά. Προκειμένου να διαπιστωθεί αν το φύλο επηρεάζει τις απόψεις έγινε ένα Mann-Whitney U τεστ σύγκρισης των απαντήσεων στην ερώτηση που σχετίζεται με την αύξηση της εγκληματικότητας με το φύλο. Το αποτέλεσμα έδειξε ότι όντως οι απόψεις

επηρεάζονται από το φύλο (U=2095,0, p=0,021) σε επίπεδο σημαντικότητας 95% (πίνακας 27).

Πίνακας 27: Mann-Whitney U τεστ για έλεγχο συσχέτισης φύλου με απαντήσεις σχετικά με την αύξηση της εγκληματικότητας

Test Statistics[a]

	22. Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;
Mann-Whitney U	2095,000
Wilcoxon W	4723,000
Z	-2,309
Asymp. Sig. (2-tailed)	,021

a. Grouping Variable: 1. Φύλο

Συγκεκριμένα, οι άνδρες παρουσιάζονται να εκφέρουν περισσότερο την άποψη ότι έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής μετά από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών (μέση διάταξη 80,3) από ότι οι γυναίκες (μέση διάταξη=65,6).

Επίσης, η ηλικία παρουσιάζεται να επηρεάζει τις απόψεις για την αύξηση της εγκληματικότητας λόγων της λειτουργίας του κέντρου (πίνακας 28α, Kruskal Wallis Test $\chi^2(4)= 32,874$, $p<0,01$). Ενδιαφέρον παρουσιάζει το ότι η ηλικία που (πίνακας 28-β) που εκφράζει περισσότερο την άποψη ότι έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής είναι οι συμμετέχοντες 51-61 ετών (μέση διάταξη 100,23), και η ομάδα με την πιο ήπια άποψη είναι οι πιο νέοι συμμετέχοντες 18-28 ετών με κατά πολύ μικρότερη μέση διάταξη (49,72). Από τον έλεγχο (Kruskal Wallis Test $\chi^2(4)= 3,82$, $p<0,281$), διαπιστώθηκε ότι οι απόψεις των συμμετεχόντων γύρω από αύξηση της εγκληματικότητας δεν διαφοροποιούνται ανάλογα με το επίπεδο εκπαίδευσης.

Πίνακας 28α: Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας με σχετικά με την αύξηση της εγκληματικότητας

Test Statistics[a,b]

	22. Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;
Chi-Square	32,874
Df	4
Asymp. Sig.	,000

a. Kruskal Wallis Test

b. Grouping Variable: 2. Ηλικία

Πίνακας 28β: Kruskal Wallis Test για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας με σχετικά με την αύξηση της εγκληματικότητας – Μέση διάταξη

Ranks

	2. Ηλικία	N	Mean Rank
22. Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;	18-28	9	49,72
	29-39	34	61,37
	40-50	43	61,73
	51-61	44	100,23
	62 και άνω	15	65,77
	Total	145	

Επιπλέον, διαπιστώθηκε ότι υπάρχει μια ισχυρή θετική συσχέτιση μεταξύ των απαντήσεων που εμπλέκονται στα δυο πρώτα ερευνητικά ερωτήματα, μέσω του μη παραμετρικού τεστ συσχέτισης Spearman's rho σε επίπεδο σημαντικότητας 99%. (ps=0,542, p<0,001). Αυτό μεταφράζεται ότι οι συμμετέχοντες που ενοχλούνται περισσότερο από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή τους, τείνουν να θεωρούν ότι έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής μετά από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου (πίνακας 29).

Πίνακας 29: Spearman's rho τεστ συσχέτισης μεταξύ ενόχλησης από την ύπαρξη του κέντρου και απόψεων περί αύξησης της εγληματικότητας.

Correlations

			13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;	22. Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;
Spearman's rho	13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;	Correlation Coefficient	1,000	
		Sig. (2-tailed)	.	
		N	145	
	22. Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;	Correlation Coefficient	,542**	1,000
		Sig. (2-tailed)	,000	.
		N	145	145

**. Correlation is significant at the 0.01 level (2-tailed).

Ερευνητικό Ερώτημα 3: Θεωρούν οι κάτοικοι του Παρανεστίου Δράμας πως η κράτηση μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης επηρεάζει αρνητικά την οικονομική ζωή της περιοχής;

Σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, οι κάτοικοι του Παρανεστίου Δράμας παρουσιάζουν μια εικόνα σύμφωνα με την οποία διαφαίνεται ότι σε μέτριο βαθμό θεωρούν ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών, (πίνακας 21). Οι περισσότεροι απάντησαν ότι έχει επηρεαστεί λίγο, ένας στους τέσσερις απάντησε ότι έχει επηρεαστεί αρκετά ή πολύ, και επίσης ένας στους τέσσερις απάντησε ότι δεν έχει επηρεαστεί καθόλου. Το φύλο δείχνει να επηρεάζει τις απαντήσεις (πίνακας 30, Mann-Whitney U τεστ, U=1978,5 p=0,007), με τους άνδρες (μέση διάταξη 81,9) να εκφράζουν περισσότερο την άποψη ότι ο τουρισμός έχει επηρεαστεί, από ότι οι γυναίκες (μέση διάταξη 64). Αυτό γίνεται προφανές και από το ότι την απάντηση «καθόλου» έδωσαν το 43,1% των γυναικών αλλά μόνο το 8,2% των ανδρών.

Πίνακας 30: Mann-Whitney U για έλεγχο συσχέτισης φύλου με απαντήσεις σχετικά με επιπτώσεις στον τουρισμό της περιοχής.

Test Statistics[a]

	21. Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;
Mann-Whitney U	1978,500
Wilcoxon W	4606,500
Z	-2,705
Asymp. Sig. (2-tailed)	,007

a. Grouping Variable: 1. Φύλο

Επίσης, παρουσιάζεται (πίνακας 31), ότι η ηλικία επηρεάζει τις απόψεις στην ερώτηση για τις επιπτώσεις στον τουρισμό της περιοχής (Kruskal Wallis Test $\chi 2(4) = 34,088$, $p<0,01$), με εκείνους που εκφράζουν εντονότερα αυτήν την άποψη να είναι οι κάτοικοι ηλικίας 51-61 ετών.

Πίνακας 31: Kruskal Wallis Test και Μέση διάταξη για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας και απόψεων περί επίδρασης του κέντρου στον τουρισμό

Test Statistics[a,b]

	21. Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;
Chi-Square	34,088
df	4
Asymp. Sig.	,000

a. Kruskal Wallis Test
b. Grouping Variable: 2. Ηλικία

Ranks

	2. Ηλικία	N	Mean Rank
21. Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;	18-28	9	51,72
	29-39	34	87,78
	40-50	43	48,74
	51-61	44	92,35
	62 και άνω	15	65,03
	Total	145	

Συμπληρωματικά, στην ερώτηση (πίνακας 20) αν η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών βοηθάει στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής, περισσότεροι από τους μισούς συμμετέχοντες απάντησαν «λίγο», ενώ ένας στους πέντε απάντησε καθόλου και επίσης ένας στους πέντε απάντησε αρκετά. Η εικόνα αυτή είναι σε μεγάλη συμφωνία με την εικόνα που προκύπτει από την προηγούμενη ερώτηση, για επιπτώσεις στον τουρισμό. Σε σχέση με το ερευνητικό ερώτημα, για το αν δηλαδή, η κράτηση μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης επηρεάζει αρνητικά την οικονομική ζωή της περιοχής αυτό μερικώς επιβεβαιώνεται, εάν θεωρήσουμε τον τουρισμό ως έναν παράγοντα της οικονομικής ζωής της περιοχής.

Κατόπιν της ανωτέρω ανάλυσης, η απάντηση στο ερευνητικό ερώτημα είναι ότι οι κάτοικοι του Παρανεστίου Δράμας πιστεύουν σε ένα μέτριο βαθμό πως η κράτηση μεταναστών στο Κέντρο Κράτησης επηρεάζει αρνητικά την οικονομική ζωή της περιοχής.

Ερευνητικό Ερώτημα 4: Θεωρεί η τοπική κοινωνία πως οι μετανάστες μπορούν να συνεισφέρουν στην ενίσχυση (με την έννοια της οικονομικής ανάπτυξης) της τοπικής κοινωνίας;

Όπως αναφέρθηκε και στην προηγούμενη παράγραφο, σύμφωνα με τα ευρήματα της έρευνας, οι κάτοικοι της περιοχής αναγνωρίζουν πως, η παρουσία των μεταναστών στην περιοχή τους μπορεί να φανεί σε κάποιο βαθμό χρήσιμη στην ανάπτυξη της τοπικής περιοχής (πίνακας 20 – απαντήσεις στην ερώτηση -- Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;). Οι απόψεις αυτές δεν επηρεάζονται από το φύλο των κατοίκων του δείγματος (Mann-Whitney U=2399,5 p=0,318), ενώ επηρεάζονται από την ηλικία (Kruskal

Wallis Test χ2(4)= 19,685 π=,001), και όπως παρουσιάζεται από το πίνακα 32 που ακολουθεί, η ηλικιακή κατηγορία που είναι περισσότερο αυτής της άποψης είναι οι 40-50, ενώ στον αντίποδα είναι η κατηγορία από 62 ετών και άνω.

Επιπλέον, διαπιστώθηκε μια διαφοροποίηση στις απόψεις αναφορικά με το επίπεδο μόρφωσης (χ2(4)=19,1, p=0,00). Η κατηγορία που παρουσιάζεται πιο θετική είναι οι κάτοχοι μεταπτυχιακού τίτλου (μέση διάταξη 108,1).

Πίνακας 32: Kruskal Wallis Μέση διάταξη για έλεγχο συσχέτισης ηλικίας-εκπαίδευσης και απόψεων περί βοήθειας του κέντρου στην οικονομική ανάπτυξη

Ranks

	2. Ηλικία	N	Mean Rank
20. Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;	18-28	9	67,00
	29-39	34	59,01
	40-50	43	91,70
	51-61	44	73,82
	62 και άνω	15	52,30
	Total	145	

20. Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;	Α/βάθμια	13	52,92
	Β/βάθμια	94	81,31
	Γ/βάθμια	33	51,91
	μεταπτυχιακό	5	108,10
	Total	140	

Συμπερασματικά, σε σχέση με το τέταρτο ερευνητικό ερώτημα, μπορούμε να ισχυριστούμε, ότι οι κάτοικοι πιστεύουν σε κάποιο βαθμό ότι οι μετανάστες μπορούν να συνεισφέρουν στην ενίσχυση της τοπικής κοινωνίας, και αυτό επηρεάζεται από την ηλικία και τη μόρφωση των ερωτώμενων.

Κεφάλαιο Έκτο: Συμπεράσματα και προτάσεις

Σε αυτή την εργασία έγινε προσπάθεια να αναλυθούν οι ατομικές αντιλήψεις των κατοίκων μιας συγκεκριμένης περιοχής σχετικά με τη μετανάστευση και τη δημιουργία κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή τους. Η συγκεκριμένη έρευνα συμβάλλει σε μια μεγάλη και αυξανόμενη βιβλιογραφία που προσπαθεί να κατανοήσει τις ιδιαίτερες πτυχές που διαμορφώνουν τη στάση των κατοίκων απέναντι στη μετανάστευση. Η παρούσα εμπειρική έρευνα βασίζεται σε πιο συγκεκριμένες απαντήσεις στην έρευνα από ό, τι έχουν χρησιμοποιηθεί στο παρελθόν, μελετώντας το κατά πόσο η μετανάστευση θεωρείται καλή ή κακή για τη ζωή και την οικονομία μιας χώρας ή ενός συγκεκριμένου τόπου όπως είναι το Παρανέστι της Δράμας. Η αναγνώριση αυτών των απαντήσεων βασίζεται σε συγκεκριμένα ερωτήματα έρευνας που σχετίζονται άμεσα με καθέναν από τους παράγοντες οι οποίοι επηρεάζουν την άποψη των κατοίκων της περιοχής. Η ανάλυσή μας δίνει μια σειρά από ενδιαφέροντα αποτελέσματα.

Πρώτον, οι συμμετέχοντες στην έρευνα, αν και σε μεγάλο ποσοστό τους δεκτικοί στο θέμα της διαφορετικότητας δεν έχουν αποδεχτεί πλήρως την ύπαρξη των μεταναστών στην περιοχή τους. Η μη πλήρης αποδοχή εμφανίζεται από τις απαντήσεις στην ερώτηση αν ενοχλούνται από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης, όπου φαίνεται ότι κατά μέσο όρο τείνουν να ενοχλούνται σε κάποιο βαθμό από την ύπαρξη του κέντρου. Από την άλλη πλευρά, η δεκτικότητα των κατοίκων φαίνεται από τις απαντήσεις τους στις ερωτήσεις, αν τους ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης στην περιοχή τους, στην οποία οι μισοί ερωτώμενοι απάντησαν καθόλου ή λίγο, αν τους ενοχλούν οι ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες, στην οποία οι ερωτώμενοι απάντησαν στην πλειοψηφία τους ότι τους ενοχλούν αρκετά και πολύ, και στις ερωτήσεις γύρω από τη στάση τους στην αρχή έναρξης του κέντρου, αλλά και αργότερα η οποία τείνει να είναι θετική. Επίσης, δηλώνουν ότι αναγνωρίζουν μια αρνητική στάση των ντόπιων συμπολιτών τους απέναντι στους μετανάστες στο κέντρο κράτησης, και κάποιες ρατσιστικές συμπεριφορές. Επίσης, διαπιστώνεται ότι οι συμμετέχοντες αποδίδουν μέρος αυτής της αντιμετώπισης στη διαφορετική θρησκεία των μεταναστών. Οι ερωτώμενοι σε μικρό μόνο βαθμό αποδίδουν την αύξηση της εγκληματικότητας στους μετανάστες του κέντρου κράτησης, κάτι που δείχνει μια ηπιότερη στάση από ότι αναφέρεται στη βιβλιογραφία (Apter, 2010). Σύμφωνα με την βιβλιογραφία (Apter, 2010, Weinreich, Luk και Bond 2006: 83), λόγω του ότι ένας

μεγάλος αριθμός μεταναστών προέρχεται από χώρες όπως προείπαμε τις οποίες μαστίζει η πείνα και η εξαθλίωση, ο κίνδυνος το συγκεκριμένο άτομο να παρασυρθεί και να παρανομήσει για να αποκτήσει αγαθά που ποτέ δεν είχε, είναι μεγαλύτερος. Όπως επίσης, υπάρχει και ο κίνδυνος, και παρατηρούνται συχνά τέτοιες περιπτώσεις, τα άτομα αυτά να πέφτουν θύματα εκμετάλλευσης. Μη γνωρίζοντας τη γλώσσα της καινούριας τους πατρίδας ή μη θέλοντας να δημιουργήσουν προβλήματα και να τραβήξουν αρνητική προσοχή στο πρόσωπο τους, τα άτομα αυτά τις περισσότερες φορές «δεν διαμαρτύρονται και υπομένουν σιωπηλά» (Weinreich, Luk και Bond 2006: 83). Αρκετοί πολίτες των χωρών υποδοχής πάλι, θεώρησαν πως οι μετανάστες ευθύνονταν εξ ολοκλήρου για την αύξηση της εγκληματικότητας και της βίας. Και αυτός επίσης ήταν ένας λόγος για τον οποίο αντιδρούσαν και φέρονταν με μεγάλη εχθρότητα (Apter, 2010:59). Η ανάλυση των αποτελεσμάτων, διαφέρει σε κάποιο βαθμό από τη βιβλιογραφία, εφόσον διαπιστώνεται ότι δεν υπάρχει μια έντονη προκατάληψη αναφορικά με την αύξηση της εγκληματικότητας και του αν αυτή οφείλεται στην κράτηση μεταναστών στην περιοχή. Το γεγονός αυτό της μέτριας προς θετικής στάσης, ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι ο ντόπιος πληθυσμός προέρχεται, σε ένα μεγάλο μέρος, από πρόσφυγες από την Μικρά Ασία και τον Πόντο.

Δεύτερον, διαπιστώθηκε μια μέτρια τάση των συμμετεχόντων αναφορικά με τις απόψεις τους για το αν η παρουσία των μεταναστών βλάπτει την γενικότερη οικονομία της περιοχής και την ευημερία των κατοίκων της. Η όποια αρνητικότητα πιθανόν να οφείλεται στο ότι οι ερωτώμενοι συνδέουν την ύπαρξη του κέντρου κράτησης με τις επιπτώσεις που μπορεί να επιφέρει στον τουρισμό. Σε αυτό τι σημείο, αξίζει να σημειώσουμε, ότι οι ερωτώμενοι με υψηλό επίπεδο μόρφωσης (μεταπτυχιακό), εκφράζουν κατά πολύ θετικότερη την άποψη ότι οι μετανάστες μπορούν να συνεισφέρουν στην οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας.

Παρατηρούμε ότι (πίνακας 26-β) οι κάτοικοι που εμφανίζονται να ενοχλούνται περισσότερο είναι οι απόφοιτοι τριτοβάθμιας και λιγότερο εκείνοι που έχουν τελειώσει πρωτοβάθμια και εκείνοι που έχουν μεταπτυχιακό. Διαφορετικά αποτελέσματα καταγράφονται για την αρχική στάση των κατοίκων, όπου την αρνητικότερη στάση παρουσιάζουν οι απόφοιτοι πρωτοβάθμιας εκπαίδευσης (πίνακας 26-β).

Αναφορικά με το πώς αντιμετωπίζουν τους πρόσφυγες οι γηγενείς, σε έρευνα που έλαβε χώρα σε 26 Ευρωπαϊκές χώρες, κατέληξαν στο συμπέρασμα ότι οι στάσεις

επηρεάζονται από ποικίλους παράγοντες: «Οι κάτοικοι με υψηλότερο μορφωτικό επίπεδο, εκείνοι που ανήκουν σε κάποιου είδους μειονότητα, ή όσοι έχουν εργαστεί στο εξωτερικό δείχνουν μια μεγαλύτερη δεκτικότητα προς τους μετανάστες» (Paas & Halapuu, 2012:10). Τα δεδομένα αυτά συνάδουν με τα ευρήματα της παρούσας έρευνας, όπου οι κάτοχοι μεταπτυχιακού εμφανίζονται να εκφέρουν πολύ θετικότερη άποψη από τους άλλους για τη συνεισφορά των μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της τοπικής κοινωνίας.

Τρίτον, μια αρκετά μεγάλη μερίδα των συμμετεχόντων στην έρευνα έχει την άποψη πως η παρουσία των μεταναστών μπορεί να συμβάλει θετικά στην κοινωνία της περιοχής, χωρίς ωστόσο να προσδιορίζονται οι τρόποι με τους οποίους θα συμβεί αυτό. Στη βιβλιογραφία απαντώνται μελέτες, σύμφωνα με τις οποίες οι μετανάστες μπορούν να συμβάλλουν θετικά στην οικονομική και κοινωνική ανάπτυξη των χωρών υποδοχής (Αφουξενίδης, Σαρρής & Τσακηρίδη, 2012, European Agenda 2011). Αυτή η σύμπτωση απόψεων των συμμετεχόντων με την υπάρχουσα βιβλιογραφία δείχνει ότι αντιλαμβάνονται τα θετικά στοιχεία που μπορούν να παρέχουν οι μετανάστες στην τοπική κοινωνία. Η συνύπαρξη ατόμων από διαφορετικές κουλτούρες και κοινωνίες δημιουργεί, αρχικά τουλάχιστον, συναισθήματα αρνητισμού και εχθρικότητας στους κατοίκους της χώρας υποδοχής. Οδηγεί, ωστόσο, σταδιακά στην μείωση του ποσοστού των προκαταλήψεων και της ρατσιστικής εχθρότητας. «Οι πολίτες της χώρας υποδοχής σταδιακά βεβαιώνονται ότι το καινούριο στοιχείο στη χώρα τους δεν είναι αναγκαστικά εχθρικό και επικίνδυνο». (Spyrou, 2009:256).

Οι απαντήσεις σχετικά με την επίδραση του κέντρου κράτησης των μεταναστών στην τοπική κοινωνία και οικονομία, παρουσιάζουν μια αντίφαση, εφόσον από την μια πλευρά φανερώνουν, αν και σε μικρό βαθμό, ότι οι συμμετέχοντες θεωρούν ότι βλάπτεται ο τουρισμός, και από την άλλη, επίσης σε περιορισμένο βαθμό, ότι υποστηρίζεται η τοπική ανάπτυξη. Τα δυο αυτά αποτελέσματα της λειτουργίας του κέντρου μεταναστών, μπορούν να ισχύουν ταυτόχρονα, και οι ερωτώμενοι, βλέποντάς τα μεμονωμένα, να βλέπουν από τη μια τα θετικά αποτελέσματα και από την άλλη τα αρνητικά. Όταν βέβαια ερωτώνται για το αν θα ήταν καλύτερα το κέντρο να ήταν σε μεγαλύτερη απόσταση από κατοικημένη περιοχή, τότε απαντούν, κατά βάση, θετικά και αυτές οι απαντήσεις είναι που δίνουν τελικά την κατεύθυνση που έχουν οι απόψεις τους. Αρκετοί ερωτώμενοι δεν απάντησαν στην ερώτηση αν θα προτιμούσαν το κέντρο κράτησης μεταναστών να βρισκόταν σε κάποια απομονωμένη

περιοχή μακριά από το Παρανέστι. Αυτό ενδεχομένως να οφείλεται στο ότι δεν είναι σίγουροι για το τι είναι τελικά καλύτερο, ή επειδή διστάζουν να εκφράσουν μια αρνητική άποψη.

Με βάση τα προηγούμενα αποτελέσματα, μπορούμε να δούμε ότι η δημόσια αντίληψη για τους μετανάστες στο Παρανέστι της Δράμας παραμένει σε κάποιο μέτριο βαθμό αρνητική. Οι εξηγήσεις για αυτήν την αντίληψη είναι σαφείς, και μοιράζονται ανάμεσα στην ξενοφοβία, την (περιορισμένη) πεποίθηση ότι μέρος της εγκληματικότητας προέρχεται από την ύπαρξη του κέντρου κράτησης, και τις επιδράσεις στην οικονομία. Υπάρχουν και άτομα που φαίνεται να έχουν μια πιο θετική διάθεση για την αύξηση του ξένου πληθυσμού στην κοινότητά τους, αναγνωρίζοντας τα οφέλη που μπορούν να προκύψουν από μια τέτοια συμβίωση. Η ικανότητα συζήτησης και η επικοινωνία ανάμεσα στους κατοίκους μπορεί να αυξήσει τις θετικές αντιλήψεις έναντι των μεταναστών, με τη βοήθεια της κυβέρνησης. Μπορεί να επιδιωχθεί η δημιουργία προγραμμάτων εκμάθησης της ελληνικής γλώσσας, είτε στα σχολεία για τα παιδιά των μεταναστών είτε σε σημεία των κέντρων κράτησης για τους ενήλικες μετανάστες, εφόσον πολιτικές προτιμήσεις, από ότι φαίνεται, συνεχίζουν να υποστηρίζουν την αύξηση της μετανάστευσης στην περιοχή. Οι περισσότεροι κάτοικοι της περιοχής είναι ελάχιστα καταρτισμένοι απέναντι στους μετανάστες. Ίσως αυτό τουλάχιστον εξηγεί εν μέρει γιατί κάποιοι διακατέχονται από αρνητικά συναισθήματα απέναντι στη μετανάστευση. Δεν αισθάνονται άνετα να επικοινωνούν μαζί τους σε άλλη γλώσσα, ενδεχομένως, ή δεν έχουν συνηθίσει την παρουσία τους εκεί. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία (Antonette, 2008), κάποιες φορές ο φόβος των κατοίκων, που εξηγεί και ένα μέρος της αρνητικής τους στάσης οφείλεται στο ότι σκέφτονται ότι μπορεί να αφομοιωθούν σταδιακά και θα καταλήξουν να χάσουν και να ξεχάσουν τα δικά τους ήθη και έθιμα, πράγμα το οποίο δεν τους ήταν καθόλα αρεστό και επιθυμητό.

Ένα ενδιαφέρον σημείο στα αποτελέσματα της έρευνας είναι ότι οι ερωτώμενοι που απάντησαν ότι ήταν από την αρχή θετικά κείμενοι στην ίδρυση του κέντρου κράτησης, παρέμειναν και στη συνέχεια. Από την άλλη, ένα ποσοστό εκείνων που ήταν αρνητικά κείμενοι αρχικά, άλλαξαν γνώμη. Από τα ευρήματα αυτά συμπεραίνεται ότι η συμβίωση των μεταναστών με τους ντόπιους, επηρεάζει προς το θετικότερο τις αντιλήψεις των τελευταίων. Σύμφωνα με τη βιβλιογραφία((Spyrou, 2009) όταν οι κάτοικοι μιας περιοχής ή μιας χώρας έρχονται σε επαφή με άλλα

άτομα διαφορετικών χωρών τότε δίνεται η δυνατότητα στους πρώτους να διευρύνουν τους ορίζοντες τους. Οι ντόπιοι μπορούν να έρθουν σε επαφή με καινούρια και διαφορετικά στοιχεία και νέες ενδιαφέρουσες πληροφορίες μέσω των μεταναστών. Οι μετανάστες διαθέτουν στοιχεία, αρετές και ικανότητες οι οποίες μπορούν να αποβούν χρήσιμες στην κοινωνία της περιοχής την οποία επέλεξαν για να κατοικήσουν (Spyrou, 2009).

Η συγκεκριμένη έρευνα έγινε κάτω από περιορισμούς αναφορικά με το μέγεθος του δείγματος, ο οποίος αρχικά είχε σχεδιαστεί να είναι μεγαλύτερος αλλά κατέληξε να περιοριστεί σε αριθμό συμμετεχόντων. Αυτό οφείλεται στον περιορισμένο αριθμό των κατοίκων του Παρανεστίου Δράμας και της απροθυμίας αρκετών εξ αυτών ή της αδυναμίας για δικούς τους λόγους, να απαντήσουν στις ερωτήσεις της έρευνας. Ωστόσο, θεωρούμε ότι μπορεί να αποτελέσει μια καλή βάση για μελλοντικούς ερευνητές οι οποίοι θα επεκτείνουν την έκταση της έρευνας τους συμπεριλαμβάνοντας και τις υπόλοιπες περιοχές της Ελλάδος στις οποίες έχουν ιδρυθεί κέντρα κράτησης μεταναστών. Θα ήταν ενδιαφέρον να συγκριθούν οι απόψεις των κατοίκων διαφορετικών περιοχών ως προς τους μετανάστες οι οποίοι φιλοξενούνται στην περιοχή τους.

Λαμβάνοντας υπ’ όψη την έντονη πεποίθηση των κατοίκων ότι θα προτιμούσαν το κέντρο κράτησης να βρισκόταν σε κάποια απομακρυσμένη περιοχή, μακριά από τον οικισμό τους, σε συνδυασμό με την επίσης έντονη έκφραση της άποψης ότι θα πρέπει να υπάρχουν τέτοια κέντρα κράτησης μεταναστών, μια πρόταση προς τους φορείς είναι η οργάνωση κέντρων κράτησης παράτυπων μεταναστών, που, χωρίς να είναι απαραίτητα απομονωμένα, να έχουν κάποια απόσταση από κεντρικούς οικισμούς, ώστε να μετριάζονται οι αντιδράσεις.

Μια ακόμα πρόταση είναι η ενίσχυση από την Πολιτεία των τοπικών κοινωνιών, παρέχοντας εκπαιδευτική κατάρτιση στους ντόπιους, γύρω από θέματα που αφορούν τη μετανάστευση. Προφανώς, εκτός από τα κέντρα κράτησης οι μετανάστες ζουν στην Ελλάδα ανάμεσα στον γηγενή πληθυσμό και μερικοί από αυτούς είναι ήδη δεύτερης, ή τρίτης γενιάς, οπότε η ομαλή συμβίωση είναι απαραίτητη και μπορεί να ενισχυθεί με την καλύτερη δυνατή γνώση γύρω από το θέμα αυτό.

Ακόμα περισσότερο, θα βοηθήσει η ένταξη προγραμμάτων στο εκπαιδευτικό σύστημα, που θα προάγουν την αποδοχή της διαφορετικότητας. Αυτό θα έχει ως αποτέλεσμα να εκπαιδευτούν μελλοντικοί πολίτες, αποκτώντας μεγαλύτερη δεκτικότητα προς το «διαφορετικό» και το «ξένο».

Βιβλιογραφία

Ελληνόγλωσση

Αλεξιάς, Γ. (2001), «Η κοινωνική πρόσληψη και μελέτη του φαινομένου της μετανάστευσης – μια εμπειρική μελέτη των διαδικασιών ελέγχου», στο Αμίτσης, Γ, (επιμ.) Νομικές και Κοινωνικοπολιτικές Διαστάσεις της Μετανάστευσης στην Ελλάδα, Αθήνα: Παπαζήσης, σελ.: 34-67.

Αφουξενίδης, Α., Σαρρής, Ν., Τσακηρίδη, Ο. (2012), *Ένταξη των μεταναστών, αντιλήψεις, πολιτικές, πρακτικές*, Εθνικό Κέντρο Κοινωνικών Ερευνών, Αθήνα 2012

Βαγενά, Ε. (2002), «Κοινωνικός αποκλεισμός, ρατσισμός και ξενοφοβία στην Ελλάδα σήμερα», στο Τσίγκανου, Ι, (επιμ.) Τετράδια Εγκληματολογίας: Οι εγκληματολογικές όψεις του κοινωνικού αποκλεισμού, Αθήνα: Νομική Βιβλιοθήκη, σελ.: 45-89.

Βαλασσά, Φ, Γιαννέλη, Τ. & Κουβέλη, Α. (2010) *Στάσεις και Αντιλήψεις Ελλήνων για την Αλβανική Μετανάστευση και τους Αλβανούς*, σειρά ερευνητικών εργασιών, Τμήμα Μηχανικών Χωροταξίας, Πολεοδομίας και Περιφερειακής Ανάπτυξης, Πολυτεχνική Σχολη, Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας, σελ.: 234-278.

Γαλάνης, Γ. Ν. (2003) «Ελληνική Κοινωνία και Μετανάστευση. Απόψεις Ελλήνων για Αλβανούς Μετανάστες», στο Κασιμάτης, Κ, (επιμ.) Πολιτικές Μετανάστευσης και Στρατηγικές Ένταξης: Η περίπτωση των Αλβανών και Πολωνών Μεταναστών, Αθήνα: Gutenberg, σελ. 223-268.

Γετίμης, Π. και Πετρινιώτη, Ξ. (2003) «Έρευνα για την ανίχνευση των προβλημάτων που αντιμετωπίζουν στελέχη του Δημοσίου στην εξυπηρέτηση των Μεταναστών – Παλιννοστούντων – Προσφύγων. Διατύπωση προτάσεων για τα προγράμματα κατάρτισης-ευαισθητοποίησης», Έκθεση έρευνας που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL

Γεωργογιάννης, Π. (2010) *Εκπαιδευτική Διαπολιτισμική Επάρκεια & Ετοιμότητα των εκπαιδευτικών Α'/βάθμιας & Β'/βάθμιας Εκπαίδευσης, Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση -Τόμος 1ος*, Πάτρα.

Γεωργογιάννης, Π. (2010) *Διδακτική της Ελληνικής ως Δεύτερης ή Ξένης Γλώσσας, Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση -Τόμος 4ος*, Πάτρα, σελ 345-367.

Γεωργογιάννης, Π. (2009) *Διαπολιτισμική κοινωνική ψυχολογία και έρευνα, Επιστημονική σειρά: Βηματισμοί για μια αλλαγή στην εκπαίδευση* -Τόμος 5ος, Πάτρα.

Γεωργογιάννης, Π. (2002), *Διαπολιτισμική Εκπαίδευση-Ελληνικά ως δεύτερη ή ξένη γλώσσα–Τόμος ΙΙΙ*, 4ο Διεθνές Συνέδριο 28 Ιουνίου –1 Ιουλίου 2001.

Γιατροί Χωρίς Σύνορα (2014) «Η Ελλάδα πρέπει να βάλει τέλος στη συστηματική και παρατεταμένη κράτηση μεταναστών». Αθήνα- Βρυξέλλες. https://www.msf.gr/magazine/giatroi-horis-synora-i-ellada-prepei-na-balei-telos-sti-systimatiki-kai-paratetameni [τελευταία πρόσβαση 15/02/2017]

Γκόβαρης, Χ. (2012) *Διαπολιτισμική Ικανότητα – Κριτικές επισημάνσεις*, Βόλος: Πανεπιστήμιο Θεσσαλίας. Δελτίο ειδήσεων Mega Channel (2015) «Διχάζει το Παρανέστι το κέντρο κράτησης μεταναστών», Αθήνα. https://www.youtube.com/watch?v=Ekp5fE50vZo [τελευταία πρόσβαση 23/02/2017]

Δελτίο ειδήσεων Mega Channel (2015) «Διχάζει το Παρανέστι το κέντρο κράτησης μεταναστών», Αθήνα. https://www.youtube.com/watch?v=Ekp5fE50vZo [τελευταία πρόσβαση 23/02/2017]

Δημητριάδης, Β., Τσακαλώφας, Β. (2004). *Η διαπολιτισμική Εκπαίδευση στη Σάμο: έρευνα*. Σάμος: Τυπ. Γ. Κωστόπουλου.

Δημουλάς, Κ. & Παπαδοπούλου, Δ. (2004), «Έρευνα για τις Μορφές Κοινωνικής Ένταξης των Οικονομικών Μεταναστών στην Περιφέρεια Αττικής 2003-2004»,Αθήνα:Ινστιτούτο Εργασίας της ΓΣΕΕ/ΑΔΕΔΥ – Περιφέρεια Αττικής.

Διεθνής Οργανισμός Μεταναστεύσεως (ΔΟΜ) και Πανελλήνια Ένωση των εν Ελλάδι Ασσυρίων (2014) *Το Προφίλ των Μεταναστών στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης*. Έκθεση έρευνας που εκπονήθηκε στο πλαίσιο της Κοινοτικής Πρωτοβουλίας EQUAL.

Διεθνής Σύμβαση για την Προστασία των Δικαιωμάτων όλων των Εργαζομένων Μεταναστών και των Μελών των Οικογενειών τους (1990).

Δικαίου, Μ. & Πανταζής, Π. (2008) *Κοινωνία και Ψυχική Υγεία, θεματική ενότητα: μετανάστευση και μετανάστες*, Αθήνα: Επιστημονική Περιοδική Έκθεση για Θέματα Υγείας και Κοινωνικού Αποκλεισμού, τεύχος 9.

Ινστιτούτο Κοινωνικής Πολιτικής (2005), *Το Κοινωνικό Πορτραίτο της Ελλάδας 2003-2004*, Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Κατριβέσης, Ν. Κ. (2003) *Η κοινωνιολογία του Nobert Elias - Από τις κοινωνικές δομές στις αλληλεξαρτήσεις*, Αθήνα:Gutenberg, σελ: 167-189.

Κιτρομηλίδη, Μ. Π. (2010) «Η εθνική ταυτότητα ως δίλημμα και ως προοπτική», *Η Καθημερινή*, 31 Ιανουαρίου.

Κτιστάκης, Γ. (2001) *Μετανάστες, ρατσισμός, ξενοφοβία*. Αθήνα: Σάκκουλας Αντ.

Κυριαζή, Ν. (2011) *Η κοινωνιολογική έρευνα*, Αθήνα: Πεδίο.

Λυκίδη, Σ. (2015) *Αντιλήψεις των εκπαιδευτικών για τους μαθητές και οι προσδοκίες τους για τη σχολική επίδοση. Μια ερευνητική προσέγγιση σε πολιτισμικά διαφορετικούς μαθητές*, αδημοσίευτη διδακτορική διατριβή, Πανεπιστήμιο Πατρών.

Μαρμαρά, Μ. (2012) «Επεισόδια στο Παρανέστι Δράμας για το κέντρο κράτησης μεταναστών». Αθήνα. http://www.zougla.gr/greece/article/episodia-sto-paranesti-dramas-gia-to-kentro-kratisis-metanaston [τελευταία πρόσβαση 23/02/2017]

Μοσχοπούλου, Α. (2005), *Η εγκληματικότητα των μεταναστών. Απεικόνιση του φαινομένου στον απογευματινό Τύπο 1990-1999*, Αθήνα – Κομοτηνή: Αντ. Ν. Σάκκουλα, σελ: 98-102.

Ναξάκης, Χ. & Χλέτσος, Μ. (2001) *Μετανάστες και Μετανάστευση*, Αθήνα: Πατάκη.

Ονισένκο, Κ. (2009) «Σε κέντρο μεταφοράς ναρκωτικών κινδυνεύει να μετατραπεί η Ελλάδα», *Η Καθημερινή*, 30 Δεκεμβρίου.

Παπαγιαννίδης, Α. Δ. (2008) «Βαλκανικά και (νέα) μετανάστευση», *Το Βήμα*, 2 Μαρτίου.

Παπαδάτος, Γ. (2015), *Κοινωνικές και ψυχολογικές παράμετροι επανένταξης παλιννοστούντων μεταναστών και πολιτικών προσφύγων*, Αθήνα: ΕΚΚΕ, σελ: 23-87

Παπανδρέου, Γ. (2009) *Μηδενική ανοχή στη λαθρομετανάστευση*. Αθήνα. http://athenssos.blogspot.gr/2009/10/blog-post_7143.html 7/08/2014 [πρόσβαση 17/03/2017]

Παπασιώπη-Πασιά, Ζ. (2004) *Δίκαιο καταστάσεως αλλοδαπών*, Αθήνα-Θεσσαλονίκη: Σάκκουλα, σελ: 46-78

Παπατσούμας, Ν. & Χίος, Α. (2006) *«Εμείς» και οι «Άλλοι» από την ύπαρξη στη συνύπαρξη*.Θεσσαλονίκα: Λιθογραφία.

Παρούτσας, Δ. (2013) *Μετανάστευση και Διαπολιτισμική Εκπαίδευση στην Ελλάδα*, Ιστοχώρος: Η εκπαίδευση στο Δημοτικό Σχολείο. Αθήνα. http://paroutsas.jmc.gr/diapolit.htm [πρόσβαση 11/03/2017]

Παύλου, Μ. & Σκουλαρίκη, Α. (2009) *Μετανάστες και Μειονότητες*, Αθήνα: Βιβλιόραμα.

Σαρρής, Ν. (2008) *Θεσμικό πλαίσιο της μετανάστευσης σε εθνικό και ευρωπαικό επίπεδο*, Αθήνα: ΕΚΚΕ.

Σωτήρχου, Ι. (2008) *Ελλάδα: Η ξενόφοβη της Ευρώπης*. Αθήνα. https://athens.indymedia.org/post/932323/ [πρόσβαση στις 21/03/2017]

Τσαούσης Δ., 1991, *Η Κοινωνία του ανθρώπου, Εισαγωγή στην Κοινωνιολογία*, όπως αναφέρεται στο : Μπάγκαβος Χ., - Παπαδοπούλου Δ., Μεταναστευτικές τάσεις και Ευρωπαϊκή μεταναστευτική πολιτική, ΙΝΕ-ΓΣΕΕ, σελ. 11-12, διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: http://www.inegsee.gr/sitefiles/files/MELETH_15.pdf [προσπέλαση 30/6/2017)

Ύπατη Αρμοστείαστου ΟΗΕ για τους Πρόσφυγες, (2012) «Οι πρόσφυγες του κόσμου: Σε αναζήτηση αλληλεγγύης»., διαθέσιμο στην ηλεκτρονική διεύθυνση: https://www.unhcr.gr/fileadmin/Greece/General/publications/OI_PROSFYGES_TOY_KOSMOY.pdf (προσπέλαση 30/6/2017)

Φωτιάδη, Ι. (2009) «Οι μικρές… πολυεθνικές της Ελλάδας», *Η Καθημερινή*, 29 Νοεμβρίου.

Χιώτης, Β. (2011) «ΧΡ. ΠΑΠΟΥΤΣΗΣ: Όλοι οι παράνομοι μετανάστες θα απελαθούν», *Το Βήμα*, 06 Φεβρουαρίου. http://www.tovima.gr/politics/article/?aid=382746 [τελευταία πρόσβαση 13/02/2017]

Javeau, C. (2000) *Η έρευνα με ερωτηματολόγιο*, Αθήνα: Τυπωθήτω Γιώργος Δαρδάνος.

Segall, M. H., Dasen, P.R., Berry, J. W., Poortinga, Y.H. (1996), (επιμ.) Γεώργας, Δ., *Διαπολιτιστική Ψυχολογία: Η μελέτη της ανθρώπινης συμπεριφοράς σε παγκόσμιο οικολογικό πολιτιστικό πλαίσιο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ:124-189.

Smith, B. P. &Bond, M. H. (2005), *Διαπολιτισμική Κοινωνική Ψυχολογία*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σελ:72-89.

Ξενόγλωσση

Antonette, L. (2008*). The rhetoric of diversity and the traditions of the American Literary Study-Critical Multiculturalism in English*, London: Bergin & Garvey, pp 34-98.

Apter, D. (2010) «Political Life and Cultural Pluralism» στο M. Tunim & W. Plotch, Pluralism and Democratic Society, New York: Paeger,pp 34-87.

Banks, J. A. (2001) *Cultural Diversity and Education: Foundations, Curriculum and Teaching*, Boston: Allyn and Bacon, pp 134-145.

Bolten, J. (1993) «Life-world Games: the theoretical foundation of training courses in Intercultural Communication» στο European Journal of Education, 9, pp 34-87.

European Agenda for the Integration of Third-Country Nationals, European Commission, COM (2011) 455 final, 20/7/2011.

Hammar, T. (2016) *Democracy and the Nation State: Aliens, Denizens and Citizens in a World International Migration*, London: Routledge, pp 98-125.

Lazaridis, G. (2000) «Filipino and Albanian Women Migrant Workers in Greece: Multiple Layers of Oppression» στο Anthias, F. and Lazaridis. G. (eds.) Gender and Migration in Southern Europe: Women on the Move, Oxford-New York-Berg, pp 45-90.

Olson, J. M. & Zanna, M. P. (1993) «Attitudes and Attitudes Change», Annual Reviews of Psychology, Vol 7.

Paas, Tiiu and Halapuu Vivika (2012), Attitudes towards immigrants and the integration of ethnically diverse societies, *Discussion Paper*, NORFACE MIGRATION.

Pavlovic, S. (2003) «Literature, Social Poetics, and Identity construction in Montenegro», International Journal of Politics, Culture and Society, 29, σελ. 23-90. https://link.springer.com/article/10.1023/A:1025345111795 [πρόσβαση 15/03/2017]

Rosenberg, M.J. and Hovland, C.I. (1960) *Cognitive, Affective and Behavioral Components of Attitudes.*

Schwarzer, R. (1993). «Measurement of perceived self-efficacy», Psychometric scales for cross- cultural research, Berlin: Freie Universitat.

Spyrou, S. (2009) «Between intimacy and intolerance: Greek Cypriot Children's encounters with Asian domestic workers», Childhood, 16 (2). https://is.muni.cz/el/1423/jaro2016/SOC599/um/Childhood-2009-Spyrou-155-73.pdf [πρόσβαση 02/03/2017]

Trimikliniotis, N. (2011) «The European dilemma: Institutional patterns and the politics of racial discrimination», Work Package 2, Insitutional discrimination in Cyprus, http://www.red-network.eu/resources/toolip/doc/2011/11/16/wp2-report-last.pdf [Πρόσβαση 22/02/2017]

Wallerstein, I. (2011) *The Modern World System I: Capitalist Agriculture and the Origins of the European World Economy in the 16-th Century*, With a new prologue, New York: University of California Press.

Weinreich, P. Luk, C. L. & Bond, M. H. (1996) «Ethnic stereotyping and identification in a multicultural context: ‘‘Acculturation’’, self-esteem and identify diffusion in Hong Kong Chinese university students», Psychology and Developing Societies στο Sage Journals, 8, σελ. 56-90. http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.1177/097133369600800106 [πρόσβαση 25/02/2017]

Wetherell, M. & Potter, J. (1992) Mapping the Language of Racism: Discourse and the Legitimization of Exploitation, London and New-York: Harvester Wheatsheaf and Columbia University Press, σελ. 35-97.

Zelinsky, W. (1971) «The hypothesis of the mobility», American Geographical Society, σελ. 219- 242. http://demografi.bps.go.id/phpFileTree/bahan/kumpulan_tugas_mobilitas_pak_chotib/Kelompok_10/Referensi_paper/Zelinsky_1971_The_Hypothesis_of_The_Mobility_Transition.pdf [πρόσβαση 21/01/2017]

Zimmermann, K. F. (2004) «European migration: push and pull», Proceedings of the World Bank Annual Conference on Development Economics 1994.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Ερευνητικό Εργαλείο

ΑΤΕΙ ΚΡΗΤΗΣ
ΣΧΟΛΗ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΩΝ ΥΓΕΙΑΣ ΚΑΙ ΠΡΟΝΟΙΑΣ
ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΚΗΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ
ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ:

«Στάσεις και αντιλήψεις της τοπικής κοινωνίας για το κέντρο κράτησης μεταναστών του Παρανεστίου Δράμας»

ΣΠΟΥΔΑΣΤΡΙΕΣ:
Δωματά Μαρία
Ρούσσου Δέσποινα

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ:
Βάντσης Δημήτριος

Ηράκλειο, 2017

Είμαστε φοιτήτριες Κοινωνικής Εργασίας στο Α.Τ.Ε.Ι. Κρήτης και πραγματοποιούμε έρευνα η οποία αφορά στις στάσεις και στις αντιλήψεις της τοπικής κοινωνίας για το κέντρο κράτησης μεταναστών Παρανεστίου Δράμας. Η συμμετοχή σας στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου είναι απαραίτητη για την περάτωση της έρευνας μας. Το ερωτηματολόγιο είναι ανώνυμο και προσωπικό. Παρακαλείσθε να απαντήσετε με ειλικρίνεια σε όλα τα ερωτήματα. Σας ευχαριστούμε εκ των προτέρων για τη συμβολή σας στη συμπλήρωση του ερωτηματολογίου.

1. Φύλο

Άντρας ☐ Γυναίκα ☐

2. Ηλικία

18-28 ☐ 29-39 ☐ 40-50 ☐ 51-61 ☐ 62 και άνω ☐

3. Εκπαίδευση

Α/βάθμια ☐

Β/βάθμια ☐

Γ/βάθμια ☐

Κάτοχος μεταπτυχιακού διπλώματος ☐

Κάτοχος διδακτορικού τίτλου ☐

Άλλο (διευκρινίστε): . . . . . .

4. Επάγγελμα

Δημόσιος τομέας ☐

Ιδιωτικός τομέας ☐

Άνεργος ☐

Φοιτητής ☐

Συνταξιούχος ☐

Άλλο (διευκρινίστε): . . . . . .

5. Γνωρίζετε τι είναι το κέντρο κράτησης μεταναστών;

Ναι ☐ Όχι ☐

Εάν ναι, τι γνωρίζετε;

. . . . . .

. . . . . .

6. Θεωρείτε ότι πρέπει να υπάρχουν τα κέντρα κράτησης μεταναστών;

Ναι ☐ Όχι ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

7. Η γνώμη που έχετε διαμορφώσει για τους μετανάστες προέρχεται από:

Την παρουσία μεταναστών και την επαφή σας μαζί τους στον τόπο διαμονής σας ☐

Τα Μ.Μ.Ε. ☐

Το οικογενειακό περιβάλλον ☐

Αλλού (διευκρινίστε): . . . . . .

8. Θεωρείτε πως υπάρχουν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

Ναι ☐ Όχι ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

9. Σας ενοχλούν τυχόν ρατσιστικές συμπεριφορές προς τους μετανάστες;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

10. Θα χαρακτηρίζατε τη σύγχρονη ελληνική κοινωνία ξενοφοβική;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

11. Θεωρείτε πως οι Έλληνες είναι αρνητικά προκατειλημμένοι απέναντι στους μετανάστες;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

12. Θεωρείτε πως η διαφορετική θρησκεία των μεταναστών παίζει ρόλο στη δημιουργία προκαταλήψεων;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

13. Σας ενοχλεί η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

Εάν σας ενοχλεί λίγο/αρκετά/πολύ, για ποιον λόγο σας ενοχλεί;

. . . . . .

. . . . . .

14. Ήταν αρνητική η στάση σας όταν ανακοινώθηκε η έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών στην περιοχή σας;

Ναι ☐ Όχι ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

15. Έχετε αλλάξει στάση έπειτα από πέντε χρόνια λειτουργίας του κέντρου κράτησης;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

Εάν έχετε αλλάξει στάση λίγο/αρκετά/πολύ, για ποιον λόγο αλλάξατε στάση;

. . . . . .

. . . . . .

16. Θα προτιμούσατε το κέντρο κράτησης μεταναστών να βρισκόταν σε κάποια απομονωμένη περιοχή μακριά από το Παρανέστι;

Ναι ☐ Όχι ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

17. Έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες από το κέντρο κράτησης της περιοχής;

Ναι ☐ Όχι ☐

Εάν ΝΑΙ, πήγαινε στην ερώτηση 18, εάν ΟΧΙ, στην ερώτηση 20

18. Αν έχετε έρθει σε επαφή με κάποιον από τους μετανάστες του κέντρου κράτησης, πόσο συχνή είναι ή ήταν η επαφή σας;

Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐

19. Πως θα χαρακτηρίζατε την επαφή σας αυτή;

Αρμονική ☐ Υποφερτή ☐ Προβληματική ☐ Αδιάφορη ☐

20. Βοηθά η ύπαρξη του κέντρου κράτησης μεταναστών στην οικονομική ανάπτυξη της περιοχής σας;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

21. Πιστεύετε ότι έχει επηρεαστεί ο τουρισμός της περιοχής λόγω της ύπαρξης του κέντρου κράτησης μεταναστών Παρανεστίου;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

22. Θεωρείτε πως έχει αυξηθεί η εγκληματικότητα της περιοχής σας έπειτα από την έναρξη λειτουργίας του κέντρου κράτησης μεταναστών;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

23. Πιστεύετε πως οι συμπολίτες σας έχουν αρνητική στάση απέναντι στους μετανάστες του κέντρου κράτησης της περιοχής σας;

Καθόλου ☐ Λίγο ☐ Αρκετά ☐ Πολύ ☐ Δε γνωρίζω/Δεν απαντώ ☐

24. Υπάρχει κάτι που θα θέλατε να συμπληρώσετε σχετικά με το θέμα του ερωτηματολογίου (προαιρετικά):

. . . . . .

. . . . . .